

ISSN 1847-327X

Vjesnik *ukrajinske zajednice u Hrvatskoj* *Вісник* *української громади в Хорватії*

Broj 63, 5/2019. /Номер 63, 5/2019.

UKRAJINSKA ZAJEDNICA REPUBLIKE HRVATSKE

UKRAJINSKA ZAJEDNICA
GRADA ZAGREBA

KPD UKRAJINACA "KARPATI"
LIPOVLJANI

IMPRESUM:

Izdavač: Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske
Видавець: Українська громада Республіки Хорватія
Kardinala Alojzija Stepinca 45, 32 000 Vukovar
Tel: 032/493-224 ; Fax: 032/493-224
e-mail: ukrajinskazajednica.hr@gmail.com
MB: 2331748 ; OIB: 35971824466
Žiro račun: PBZ HR4823400091110579040

Uredništvo Vjesnika:
Svetog Roka 53A, 31 000 Osijek
Tel: 098/ 1933-288
e-mail: vjesnikuz@gmail.com
ISSN 1847-327X

"Vjesnik" je dvomjesečnik, izlazi šest puta godišnje

Naklada: 1000 primjeraka

Tisak: Grafika d.o.o., Strossmayerova 295, 31 000 Osijek

Vjesnik ukrajinske zajednice u Hrvatskoj izlazi uz financijsku potporu Savjeta za nacionalne manjine RH

www.uzrh.hr

За видавця: Михайло Семенюк

Za izdavača: Mihajlo Semenjuk

Головний редактор: Оксана Мартинюк

Glavni urednik: Oksana Martinjuk

Редакція:

Борис Гралюк, Микола Застрижний, Іван Семенюк,
Віктор Камінський, Славко Бурда, Олеся Беч

Uredništvo:

Boris Graľuk, Nikola Zastrizni, Ivan Semenjuk,
Viktor Kaminskyj, Slavko Burda, Olesja Beč

Лектор хорватської мови: Нівес Романек

Lektor hrvatskog jezika: Nives Romanjek

Дизайн та комп'ютерна верстка: Антонія Бурюш Маргема

Dizajn i kompjuterski prijelom: Antonia Buruš Margeta

Novosti iz djelatnosti Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske

- 4 Kyjiv i Zagreb usuglasili područja uzajamne suradnje uoči predsjedanja Hrvatske Vijećem EU-a
- 4 Suradnja između diplomatskih akademija Ukrajine i Hrvatske ima nove perspektive
- 4 Veleposlanstvo Ukrajine i Hrvatska gospodarska komora jačaju suradnju
- 8 Prijem u Veleposlanstvu Ukrajine u RH povodom 28. godišnjice neovisnosti Ukrajine
- 6 Još jedna knjiga krasit će vrijednu kolekciju izdavaštva UKPD „Dnjipro“ Rijeka
- 6 Нобелівську премію з літератури отримала польська письменниця з українським корінням
- 7 Українські лялькари в Загребі, хорватські – у Києві
- 8 Україна і Хорватія. Історичні паралелі
- 9 Іван Франко – наш сучасник у Загребі
- 10 У космічних мандрах з Україною в серці
- 10 У Загребі відбувся IV фестиваль світової кухні «Світ на тарілці»
- 11 U Zagrebu održana manifestacija „Svijet na tanjuru“
- 12 Održana XVIII. ukrajinska smotra dječjeg stvaralaštva u Slavonskom Brodu
- 14 Ukrajinska književno-filmska večer u Slavonskom Brodu
- 15 Svečano otvorenje nastave ukrajinskog jezika u Zagrebu

Vijesti iz Ukrajine

- 16 Strateško partnerstvo
- 16 Nema traga hrvatskom kapetanu i posadi - šest državljana Ukrajine
Ukrajinska pravobraniteljica zahtijeva nastavak potrage
- 17 Počelo povlačenje s fronta na istoku Ukrajine
- 17 Baletna bajka „Orašar“ HNK-a Zagreb

Церква – наш головний осередок

- 18 Osječki grkokatolici proslavili svetkovinu Krista Kralja Liturgiju predvodio mons. Milan Stipić iz Križevaca
- 19 Відкриття Столітнього ювілею Провінції святого архангела Михаїла у Хорватії
- 20 Crkveni god Pokrova presvete Bogorodice u Bukovlju
- 21 Crkveni god slavonskobrodske župe Uzvišenja svetog Križa

Djelatnost naših društava

- 22 U Osijeku obilježen Dan neovisnosti Ukrajine i Hrvatske
- 23 13 Вуковарський фільм-фестиваль
- 24 Etno frizure svijeta
- 25 U Lipovljanima održana tradicionalna međunarodna manifestacija
- 26 Nastup „Karpata“ na „Danima konjske salame“ u Ploštinama
- 26 U Vukovaru održan sastanak o pitanju suradnje u provedbi projekata u okviru EU
- 27 Uspješni nastupi UKPD „Ukrajina“ Slavonski Brod
- 27 „Jesen u Grbavcu“
- 28 Sudjelovanje „Karpata“ Lipovljani u projektu „ERASMUS KA229“
- 28 Nastup KPD Ukrajinaca „Karpati“ u Sremskoj Mitrovici

Predstavljamo mlade Ukrajiniste

- 29 Козацтво України
- 30 Леся Українка – гордість і велич України

Na naslovnoj stranici: Vukovar grad heroj, Hrvatska

Na zadnjoj stranici: Vukovar, Hrvatska / Doneck, Ukrajina

Kyjiv i Zagreb usuglasili područja uzajamne suradnje uoči predsjedanja Hrvatske Vijećem EU-a

Ovom i drugim pitanjima suradnje razgovaralo se 2. rujna 2019. u Kyjivu tijekom redovitog kruga ukrajinsko-hrvatskih političkih konzultacija na razini zamjenika ministara vanjskih poslova. Ukrajinsku stranu zastupao je zamjenik ministra vanjskih poslova Ukrajine Vasył Bodnar, a Hrvatsku - pomoćnik ministra vanjskih poslova Republike Hrvatske Vice Skračić.

Dogovoreno je održavanje posjeta na najvišoj razini, jačanje praktične suradnje u gospodarskom i energetskom području, nastavak rada skupine za razmjenu iskustava mirne reintegracije privremeno okupiranih teritorija.

Ukrajinska strana izrazila je zahvalnost Republici Hrvatskoj na kontinuiranoj potpori u suzbijanju ruske agresije, a pose-

bice na rehabilitaciji ranjenih ukrajinskih vojnika i organizaciji odmora djece posebnih kategorija. Razgovaralo se također i o važnosti daljnjeg nastavka sankcija EU-a protiv Rusije.

Hrvatska strana potvrdila je svoju potporu Ukrajinskom euroatlantskom i eurointegracijskom smjeru. U tom kontekstu dogovoreno je održavanje zasebnog sastanka o prioritetima hrvatskog predsjedanja EU-om 2020. g. i pripremi sljedećeg Samita o istočnom partnerstvu.

Kao rezultat sastanka potpisan je Plan konzultacija između Ministarstva vanjskih poslova Ukrajine i Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske za 2020. - 2021. g.

Veleposlanstvo Ukrajine u RH

Suradnja između diplomatskih akademija Ukrajine i Hrvatske ima nove perspektive

Suradnji između diplomatskih akademija Ukrajine i Hrvatske se razgovaralo 17. rujna 2019. godine tijekom sastanka otpravnika poslova Sergija Goropahe i načelnice Diplomatske akademije Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske Lade Muraj.

Naime, razgovaralo se o načinima praktičnog jačanja suradnje između diplomatskih akademija dviju zemalja te suradnje u kontekstu profesionalnog razvoja diplomatskih kadrova.

Veleposlanstvo Ukrajine u RH

Veleposlanstvo Ukrajine i Hrvatska gospodarska komora jačaju suradnju

U sklopu promicanja suradnje između ukrajinskih i hrvatskih poslovnih krugova, otpravnik poslova Sergij Goropaha sastao se s direktoricom Sektora za međunarodne poslove i EU Hrvatske gospodarske komore Ines Obradović.

Otpravnik poslova informirao je hrvatsku stranu o značajnom interesu ukrajinskih proizvođača za ulazak na hrvatsko tržište i uspostavljanje uzajamno korisne suradnje s hrvatskim partnerima. U tom je kontekstu dogovoren algoritam daljnje suradnje između diplomatskog predstavništva i gospodarske komore. Također, razgovaralo se o mogućnosti održavanja prezentacije na temu vođenja poduzetništva u Ukrajini koji bi bio organiziran u Zagrebu.

Veleposlanstvo Ukrajine u RH

Prijem u Veleposlanstvu Ukrajine u RH povodom 28. godišnjice neovisnosti Ukrajine

U petak 27. rujna 2019. godine u Veleposlanstvu Ukrajine u Republici Hrvatskoj u Zagrebu održan je svečani prijem povodom 28. godišnjice neovisnosti Ukrajine koji se dogodio 24. kolovoza 1991. godine kada je Verhovna rada (parlament), tada još uvijek Ukrajinske Sovjetske Socijalističke Republike usvojio Akt o proglašenju neovisnosti.

Na prijemu su bili nazočni predstavnici Ukrajinske nacionalne manjine i nove dijasporu u Republici Hrvatskoj, kao i predstavnici javnog i kulturnog života Hrvatske.

Prigodni govor održao je otpravnik poslova Sergij Goropaha, koji je momentalno i najviše pozicionirani dužnosnik u Veleposlanstvu Ukrajine u Republici Hrvatskoj. U svom veoma dobro osmišljenom govoru istaknuo je činjenice koje se ne smiju zaboraviti - od teško izborne neovisnosti, preko uspjeha do današnjih dana gdje je posebno istaknuo protupravnu agresiju i okupaciju ukrajinskih teritorija Donbasa i Luhanska i aneksiju-pripojenje Krima od strane Ruske federacije. U svom govoru je posebno istaknuo veoma dobre odnose između dvije prijateljske zemlje Ukrajine i Hrvatske a naročito pomoć koju Republika Hrvatska daje Ukrajini u Europskoj uniji i NATO savezu ali i konkretnu pomoć prijemom djece prognane iz okupiranih krajeva Ukrajine i ranjenika koji se

liječe i oporavljaju u Hrvatskoj. Osvrnuo se i na značajnu pomoć i promicanje istine o stanju u Ukrajini od strane ukrajinske dijasporu u Republici Hrvatskoj.

Treba istaknuti da je Ukrajina stekla svoju neovisnost raspadom SSSR 1991. godine, da je Republika Hrvatska bila među prvim državama koje su priznale neovisnost Ukrajine, 5. prosinca 1991. godine i da je upravo Ukrajina, 11. prosinca 1991. godine bila prva članica UN-a koja je priznala neovisnost Republike Hrvatske. Prema zadnjem popisu iz 2001. godine, Ukrajina je imala 48.457,100 stanovnika od čega su Ukrajinci 77,8%, Rusi 17,3%, Bjelorusi 0,6% i Krimski Tatari 0,5% a prostire se na prostoru od 603.700 četvornih kilometara.

Ovogodišnji prijem u Veleposlanstvu bila je prigoda da se susretnu svi oni koji vrijedno rade na bilo kojem polju promicanja ukrajinske ideje i pojašnjavanju današnje situacije u Ukrajini.

Prijem je nastavljen druženjem uz ugodni razgovor i okrjepu sa željom svih da se sljedeće godine obljetnica neovisnosti proslavi u mnogo boljem ozračju i sa mnogo boljom situacijom u samoj Ukrajini i cijelom svijetu.

Nikola Zastrižni

Prigodni govor održao je otpravnik poslova Sergij Goropaha

Još jedna knjiga krasit će vrijednu kolekciju izdavaštva UKPD „Dnjipro“ Rijeka

У студенom ove godine iz tiska izlazi neobična, te iznimno zanimljiva knjiga ukrajinske autorice Nike Inine pod nazivom „Hrandeli“. Ista je izdana na ukrajinskom jeziku u Ukrajini u 2014. godini.

Inicijativom Olge Kaminske, operne pjevačice i predsjednice Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Dnjipro“ Rijeka, knjigu su na hrvatski jezik prevele mr.sc. Iryna Markova i mr.sc. Sanja Aslankovski. Izdavač je Ukrajinska zajednica RH u suradnji s UKPD „Dnjipro“ Rijeka, glavna urednica knjige je dr.sc. Željka Macan, ilustracije potpisuje Inga Ljevi, dizajn i kompjuterski prijelom Viktor Kaminsky, a voditeljica projekta je Olga Kaminska.

Knjiga će izići u nakladi od 100 primjeraka i krasit će bogatu kolekciju vrijednih knjiga u izdavaštvu UKPD „Dnjipro“ Rijeka.

Olga Kaminska

Нобелівську премію з літератури отримала польська письменниця з українським корінням

Україні, відвідувала «Книжковий Арсенал» у Києві, «Форум видавців» у Львові, фестиваль Бруно Шульца у Дрогобичі.

Польська письменниця Ольга Токарчук народилася 29 січня 1962 року в місті Сулехуві у родині вихідців з України, потім разом з батьками переїхала до Кетша, де закінчила загальноосвітній ліцей ім. Кипріяна Каміла Норвіда. Завершила факультет психології Варшавського університету. Нині мешкає у Вроцлаві. Головні принципи життя письменниці, задекларовані у соцмережах, – «жодних рішень до ранкової кави» і «пишеться те, що пишеться».

Ольга Токарчук пишається своїм українським корінням, хоч мало знає про минуле своєї сім'ї. Року 2009 на творчій зустрічі у Києво-Могилянській академії письменниця зізналася, що українська історія її родини є для неї таємницею (адже її батько у семирічному віці залишився сиротою) і що українського походження у її сім'ї була бабуса: «Я двічі робила спроби дізнатися про неї і їздила в Україну, зокрема до Львова, але, мабуть, зараз уже занадто пізно на такі розвідки. Люди, які могли б щось розповісти, помирали, не вдалося мені знайти і жодних документів. Українська частина моєї особистості трохи по-літературному вигадана. Хоча щось українське у мені таки є, наприклад, музикальний слух, я співаю другим голосом і переконана, що це саме українська риса».

Того ж 2009 року письменниця зустрілася з частиною родини, яка переїхала у Францію після війни і в інтерв'ю для «Zahid.net» у 2010 році розповіла, що розмовляли вони дивною польсько-українською мішаниною: «Я не знаю української, хоча батько знає... І тут у Львові маю родину, і недалеко від Збаража. А взагалі Токарчуки походять з Токів біля Тернополя». Для видання «Молодий Буковинець» у 2011 році Ольга Токарчук вкотре підтвердила своє українське коріння. «Попри те, що мої предки були поляками-католиками, моє прізвище – українське. Я дуже пишаюся тим, що багато творчих ідей у польській літературі чи культурі загалом у якийсь спосіб були пов'язані або закорінені на Сході, в Україні. Для себе особисто я трактую своє українське походження як якийсь такий другий вимір. Дуже пишаюся тим, що, будучи тут, в Україні, я дуже багато розумію українською, хоч, звісно, не вловлюю окремих слів. Але на загал навіть не потребую перекладу. Це справді як якийсь другий вимір».

Наталія Томків

Учетвер, 10 жовтня цього року, у Стокгольмі оголосили імена лауреатів Нобелівської премії з літератури у 2018 та 2019 році. За 2019 рік найвищу літературну нагороду отримав австрійський письменник Петер Гандке, а за 2018 її присудили польській письменниці Ользі Токарчук. У рішенні Нобелівського комітету зазначається, що Токарчук є провідним польським прозаїком свого покоління і отримала премію за «уяву оповідачки, яка з енциклопедичною пристрасністю представляє перетин кордонів як форму життя». Вона ніколи не розглядає реальність як щось стабільне чи вічне, а komponує свої романи в напрузі між культурними протилежностями: природа проти культури, розум проти божевілля, чоловік проти жінки, дім проти відчуження.

Нобелівська лауреатка є однією з найулюбленіших авторок сучасної Польщі і дуже плідною письменницею, яка весь час шукає нових тем. Як зазначає перекладач її творів на українську Остап Сливинський, практично неможливо передбачити, про що буде її наступна книжка. Перший її роман «Мандрівка людей книги» (1993) відразу здобув популярність і всі наступні твори стали теж дуже успішними серед читачів. Роман «Бігуни» приніс їй найпрестижнішу у Польщі літературну премію «Ніке», а 2018 року – Міжнародну буковинську премію. Ольга Токарчук добре відома і українським книголюбам. Українською перекладені її книжки «Бігуни», «Правик та інші часи», «Мандрівка людей книги», «Гра на багатьох барабанчиках», «Останні історії», «Веди свій плуг понад кістками мертвих». Вона брала активну участь у літературних подіях в

Українські лялькарі в Загребі, хорватські – у Києві

Осінь у Загребі – доба фестивалів, так само у Києві. В обох містах відбулися фестивалі лялькових театрів. Українські митці виступали в Загребі, хорватські – у Києві. Вистави в обох містах пройшли успішно, тепло прийняті глядачами, мали схвальні відгуки.

Загребський фестиваль лялькових театрів має давню традицію, як і зв'язки з Україною. Цього року в рамках 52-го Міжнародного фестивалю лялькових театрів до участі були запрошені лялькарі Хмельницького академічного обласного театру ляльок «Дивень», який презентував хорватський публіці виставу за мотивами Ганса Крістіана Андерсена «Млин». Цей театр упродовж творчого життя здійснив понад 200 спектаклів – для дітей, але й для дорослих. Серед дитячих постановок переважають вистави за народними і літературними казками. Головний режисер – заслужений діяч мистецтв України Сергій Брижань. Виразною особливістю театру є показ духовного світу України зверненням до народної традиції. Саме так була представлена вистава за мотивами твору датського письменника Андерсена. Авторі і виконавці настільки творчо і своєрідно збагатили текст, стилістику українськими народними піснями, що твір сприймався як виразно український. Саме тому твір привабив організаторів загребського фестивалю, які запросили українських митців до участі. Як зазначило Посольство України на своїх

сторінках, постановка українських митців викликала значний інтерес у хорватської публіки і мала величезний успіх у наймолодшого глядача. Було створено теплу, привабливу атмосферу, що відчували хорватські, а також і українські глядачі, запрошені на виставу, завдяки організації українських жінок у Загребі. Гуманізмом проіннятий твір завершився запрошенням глядачів дитячого віку, але й дорослих, взяти участь у карнавальному святкуванні фіналу на сцені. Посольство України в Загребі, хорватські організатори фестивалю відзначили подяку митцям з Хмельницька за участь у фестивалі, де гідно представлено українське мистецтво.

У Києві проходив один із наймасштабніших в Європі та найбільший серед фестивалів театрів ляльок України – III Київський міжнародний фестиваль театрів ляльок «рUp. ret», де представлено найкращі вистави з 18 країн світу. До них належали і хорватські лялькарі. Як зазначало Посольство Хорватії в Україні, на III-ому Міжнародному фестивалі лялькових театрів у Києві вистава «Каштанка» у виконанні акторів театрів Вировитиці і Задру отримала Гран-прі як найкраща вистава фестивалю. Окрім того, Сара Лустиг отримала нагороду як найкраща акторка, а приз за найкращу дитячу виставу фестивалю, яку вручають студенти, також отримала вистава «Каштанка». Вистава «Каштанка» з Хорватії визнана найкращою у конкуренції з ляльковими виставами для дітей

і дорослих з Бельгії, Іспанії, Японії, Китаю, Угорщини, Франції, Сербії, Білорусі, України, Італії, Польщі, Ірану, Швеції та Грузії.

У Хорватії, як в Україні, відбувається чимало значних культурних подій міжнародного значення, які сприяють показу мистецьких досягнень, позитивному іміджу країн, розвитку дружніх взаємин дипломатією культури. Саме таким були і зазначені події, які, треба сподіватися, будуть розширюватися і збагачуватися, а українці Загреба, завдяки ентузіазму жіночого об'єднання в Загребі, сприятимуть цим заходам.

Євген Пащенко

У Загребі, в приміщенні авторитетних установ Європейський дім, Європейський рух-Хорватія відбулася презентація книг «Етногенеза Хорватів і Україна / Etnogeneza Hrvata i Ukrajina» та «Україна і Хорватія: історичні паралелі / Ukrajina i Hrvatska: povijesne paralele». Ці книги представляють результати двох наукових конференцій, що відбулися у містах Дрогобич і Трускавець. Двомовні видання презентують праці українських і хорватських вчених, що вивчають актуальні питання суспільних наук, які викликають значний інтерес широкої громадськості. Дослідники представили результати тривалих вивчень українсько-хорватських взаємин від проблеми походження хорватів у контексті української історії та культури до сучасних суспільно-політичних паралелей.

У презентації взяли участь українські і хорватські учасники конференцій, представники громадянської дипломатії – товариства Хорватсько-українське співробітництво, що діє при кафедрі україністики філософського факультету Загребського університету, голова Всеукраїнського етнологічного товариства Бойки (Дрогобич) Любомир Сікора, які є ініціаторами конференцій та упорядники книг. Присутні з інтересом ознайомилися з новими виданнями українських дослідників. Досягнуто домовленості продовжити співробітництво і провести наступну чергову конференцію, присвячену традиційно дружнім зв'язкам між Україною і Хорватією.

Друга українсько-хорватська конференція, презентована збірником, відбулася як закономірність, що виходить з потреби вивчення багатого, не опрацьованого матеріалу, яким ця тема обдаровує кожного дослідника, що керується одним з головних мотивів у науковому дослідженні – аспектом новизни. Українсько-хорватські взаємини мають глибоке історичне коріння, сягають часів дослов'янських, розростаються багатого кроною слов'янського древа, мають численні паралелі в усіх історичних етапах країн. Проблема вимагає комплексного, міждисциплінарного підходу, простеження на контактному, компаративному, типологічному рівнях. Вивчення цього процесу залишається важливим завданням сучасної науки. Проблематика вивчення на всіх рівнях історико-культурних українсько-хорватських взаємин потребує розробки тривалого наукового проекту при забезпеченні державної уваги і підтримки. Проте, з огляду на загальний стан суспільних наук і актуальні події на сучасному етапі, важко передбачати можливість потужної фінансової допомоги проекту, що має гуманістичний, дружній, національно організовуючий сенс і пафос. Це – проекти мирної доби, яку в Україні відібрав агресор, цілеспрямовано нав'язавши підступну систему знесення країни. Проте Україна у своїй кілька тисячолітній істо-

рії переживала і не такі навали, відроджуючись за законом незламності. У постійній перспективі залишається актуальною тема вивчення українсько-хорватських взаємин, що належать до історично найдавніших і вдячних щодо наукових пізнань напрямів. Тому ініціативи, котрі з типовим характером бойків представляє Всеукраїнське громадське об'єднання «Бойківське етнологічне товариство», важливі як підтвердження невгасаючого інтересу до нашої теми і становлять ще один крок на давньому шляху українсько-хорватських взаємин.

Презентований збірник висвітлює широкий спектр актуальних питань, що поділено у три розділи. Перший «Проблеми етногенезу» представлений, зокрема, текстами: Вітомир Белай, Юрай Белай. З Волині у Волинь. Сліди міграції волинян на захід та південний захід у ранньому середньовіччі; Здравко Вамповац. Хорватія і Україна – історична і суспільна взаємність; Леонтій Войтович. Велика і Біла Хорватія: довгий шлях подолання помилкового стереотипу; Віктор Кирий, Любомир Сікора. Колонізаційний ареал білих хорватів на світанку давньоруської доби: топонімічно-джерелознавча реконструкція; Віктор Кирий. Спільні язичницькі боги давніх українців і хорватів; Степан Павлюк. Українсько-хорватські паралелі в контексті етногенезу: основні акценти теорії; Євген Пашенко. Деякі питання етногенезу хорватів у сучасній хорватській науці; Андрій Филиппчук. «Прикарпатська» прабатьківщина слов'ян перед їхнім розселенням у V – VII століття. (У світлі нових досліджень). У другому розділі «Культурологічні та мистецтвознавчі теми» відзначено лемківсько-хорватські паралелі у народній музиці; вказано на символіку орнаментики бойків; окремі паралелі у хорватській та українській народній архітектурі, деякі аспекти міфологічних уявлень обох народів та ін. Окремий інтерес становить і третій розділ «3 історії хорватсько-українських контактів», у якому вміщено публікації в українських виданнях минулих часів, на хорватську тему, що упорядкував Олег Баган.

Представлений збірник становить ще один внесок в історію українсько-хорватських взаємин, ще один результат співробітництва Кафедри української мови і літератури Філософського факультету Загребського університету, товариства Хорватсько-українське співробітництво та Бойківського етнологічного товариства у Дрогобичі.

Євген Пашенко, професор Кафедри української мови і літератури Філософського факультету Загребського університету

Іван Франко – наш сучасник у Загребі

У Загребі, на Філософському факультеті, представлено виставку про Івана Франка. Здавалося б, що нового, проте саме в новизні презентації полягає оригінальність виставки. Письменника показано своєрідно – на великих панно, кожне з яких представляє Франка в різні етапи його життя і творчості – модерними засобами форми, стилем показу, близьким до сучасної людини. Це ілюстрація раніше опублікованої книги. Як зазначила одна з учасниць презентації виставки у Загребі Марта Волошанська, уперше в Україні книжка стала 3D об'єктом!

Це абетка-енциклопедія «Франко від А до Я» (Видавництво Старого Лева) – справжній бестселер, найкраща пізнавальна книжка 2016 року – втілена у 3D форматі. Цей авторський проект львівських франкознавців Богдана Тихолоза та Наталі Тихолоз у художньому оформленні творчої майстерні «Аграфка» (Art Studio Agraфka), що виконали Романа Романишин, Андрій Лесів, і що перетворився на мобільну виставку «Franko from A to Z», яка розповідає про генія української культури Івана Франка.

Проект "Франко від А до Z" – інтерактивна англomовна виставка-лабіринт, яка за принципом абетки презентує культову постать Івана Франка, Львів як місто літератури та знакові феномени української культури для широкого загалу європейської спільноти. Виставка поставлена як своєрідний лабіринт, яким проходить глядач, і на кожному кроці відкриває для себе нове пано – простір з відомостями про письменника. Супроводжується англomовними та німецькомовними каталогами, екскурсіями, Панно становлять публічні лекції про творчу спадщину та постать Івана Франка в контексті міжкультурного діалогу між країнами-сусідами. Інформація подається не сухо, академічно, а живо, з колоритними ілюстраціями, гумористичними епізодами і сюжетами, що приваблює не лише дорослих, а й дитячу аудиторію. Така подача письменника є ідея директора Дому – музею Франка у Львові Богдана Тихолоза і колег. Колектив спромігся новими засобами осучаснити постать митця, зробити його цікавим, перетворити класика на сучасника. Проект реалізується за фінансової підтримки Українського культурного фонду.

У рамках виставкового проекту передбачено тур європейськими столицями – Будапешт, Відень, Загреб, Любляна. Після завершення туру Європою заплановано презентації містами України.

Організатори виставки – Львівський національний літературно-меморіальний музей Івана Франка та Український культурний фонд. Співорганізатори у Загребі – Кафедра україністики Загребського університету, Посольство України у Хорватії.

Треба зазначити, що загребська україністика підтримує і розвиває плідні зв'язки зі Львовом та іншими осередками

Галичини, що втілюється у низці помітних явищ українсько-хорватських взаємин від давнини до сучасності. Зокрема, у зв'язках з товариством «Бойки» з Дрогобича висвітлюється проблема хорватського етногенезу в українському контексті. Завдяки контактам з вченими, громадськістю Львова, Івано-Франківська, Дрогобича відкрито і відновлено поховання хорватських домобранів на теренах Галичини і Буковини часів Першої світової війни, за підтримки Львова видано аудіо книгу хорватською мовою «Україна. Музична подорож» (підготувало товариство Хорватсько-українське співробітництво, що при кафедрі україністики, альбом фотографій з Хорватського державного архіву «Галицьке село на фотографіях хорватських домобранів 1914-1918» (публікація і упорядкування Євгена Пащенко), здійснюються переклади сучасних письменників хорватською мовою і багато іншого.

Приїзд групи франкознавців до Загреба позначився новими задумами і планами, завдяки ініційованим проектам динамічного Богдана Тихолоза, що відкриває перспективу цікавого наукового співробітництва, присвяченого постаті Франка у світлі українсько-хорватсько-польських відносин.

Відкриття виставки відбулося в день Філософського факультету, що дало можливість численним співробітникам і гостям факультету побачити ім'я українського письменника. На відкритті виступили представники Посольства, кафедри україністики, організатори - у присутності студентів, громадськості, зокрема кола українських жінок Загреба. Була представлена і книга про Франка, подана в абетці.

Після столиці Хорватії виставка вирушає до Любляни, залишивши в Загребі не лише теплі враження, а й готовність до подальшого співробітництва.

Євген Пащенко, проф. кафедри україністики

У космічних мандрах з Україною в серці

Нашого цвіту по всьому світу!

**Американська астронавтка українського походження
Гайдемарі Стефанишин-Пайпер вдруге відвідала Україну**

Невеличке і майже забуте село Якимів Кам'яно-Бузького району на Львівщині знову зустрічало хлібом-сіллю американську астронавтку NASA Гайдемарі (Гайді-Марію) Стефанишин-Пайпер. Цю другу для неї подорож до України з нагоди святкування Всесвітнього тижня космосу організувало Посольство США в Україні. Від 9 до 14 жовтня цього року астронавтка відвідала Харків, Київ, Житомир та Львів і там зустрілася зі школярами, пластунами, студентами, молоддю та журналістами. Розповіла їм про особливості роботи міжнародного космічного екіпажу, поділилася досвідом перебування на Міжнародній космічній станції. На кінці своєї подорожі Стефанишин-Пайпер побувала на батьківщині свого батька Михайла у селі Якимові. Відома астронавтка перейшла стежиною недалеко від хати, де авторка цих рядків провела найкращі миті свого дитинства. Тут і в Новому Яричеві, а також і в самому Львові живе близько тридцяти родичів Гайдемарі, серед яких п'ятнадцять двоюрідних братів і сестер. З Якимова у часі Другої світової війни її батько виїхав як оstarбайтер на примусові роботи до Німеччини, де після війни одружився з німкенню Адельгейд, а потім вони разом емігрували до Америки.

Любов до України від батька

Астронавтка Стефанишин-Пайпер полонила серця людей в Україні добрим знанням української мови і любов'ю до рідного краю. Цю велику любов до прабатьківщини батько Михайло зумів прищепити своїй доні Гайдемарі, яка народилась 7 лютого 1963 року в місті Сент-Пол, Міннесота, США. Хоч виросла далеко від рідного краю, Стефанишин ніколи не цуралась свого українського походження і завжди наголошувала, що для неї дуже важливий зв'язок з Україною (інтерв'ю для «Голосу Америки», 25 вересня 2017 р.). Оскільки батько родом з України, то у сім'ї дотримувались багатьох українських традицій, плакали зв'язки з українською громадою, ходили до української церкви. Гайдемарі відвідувала українську суботню школу, була членом Пласти, українська культура стала невід'ємною частиною її життя. Тому після заміжжя і дівоче прізвище Стефанишин зберегла як пам'ятку про своє українське коріння, а до нього додала чоловікове – Пайпер. І сина свого одинака на честь діда назвала Михайлом. «Якби ви зайшли до мене до хати в Техасі, подумали б, що ви в Україні. Всюди вишивки, писанки, ікони. А на обід я чоловікові і сину борщ з варениками готую», – похвалилася астронавтка на зустрічі з журналістами у Львові 2007 року. Тоді її заповітна мрія відвідати Україну нарешті здійснилася. У Києві того ж року зустрілася і з тодішнім президентом України Віктором Ющенком, з рук якого прийняла нагороду – Орден княгині Ольги III ступеня.

До космічних висот

Гайдемарі Стефанишин-Пайпер – одна з найуспішніших і восьми жінка-астронавт NASA. На її рахунок два космічних польоти

тривалістю 27 діб і 5 виходів у відкритий космос! Як досягла наша землячка таких космічних висот? Після школи Стефанишин-Пайпер навчалася у Массачусетському технологічному інституті за спеціальністю «Машинобудування», у якому 1985 року отримала ступінь магістра. Того ж року вступила до Військово-морських сил США, де пройшла підготовку у Вишкільному центрі рятувальних і підводних операцій ВМС у Флориді і займалася підводним ремонтом океанських лайнерів. Зрозумівши, що це нагадує роботу астронавтів у космосі, Гайдемарі вирішила працювати у NASA, куди її прийняли в 1996 році. У 2002 році Стефанишин-Пайпер обрали спеціалістом місії STS-115. У вересні 2006 року на кораблі «Атлантіс» вона здійснила свій перший політ тривалістю 11 днів, у часі якого відповідала за встановлення додаткових модулів і сонячних батарей на Міжнародній космічній станції. Через два роки її космічна місія STS-126 на шатлі «Індевор» тривала вже два тижні. Під час польоту теж виходила у відкритий космос і там займалася з колегами-астронавтами обслуговуванням станції і ремонтними роботами. На питання, про найкращий день у космосі, Гайдемарі сказала: «Найкращим днем у своїй кар'єрі астронавта я вважаю... кожен день, який я провела у космосі. Адже це просто фантастичне місце!»

У вільний час з колегами любила дивитися на планету з орбіти через ілюмінатор. Зізнається, що її здивувала кривизна горизонту і що важко було визначити, над якою частиною Землі пролітає станція: «Під час першої місії я побачила Київ. Тоді я дуже хотіла сфотографувати Львів з космосу, але коли ми пролітали над ним, не було ніяких орієнтирів... Я побачила Чорне море, Крим і так знайшла Дніпро. Тому сфотографувала хоча б Київ, бо зрозуміла, що Львів ми вже пролетіли. Насправді станція рухається досить швидко: за півтори години ми робимо повний оберт навколо Землі, тому політ від Львова до Києва триває 5 хвилин!»

З Україною в серці

Астронавтка Стефанишин-Пайпер на цьогорічній зустрічі у Музеї космонавтики імені Сергія Корольова у Житомирі наголосила, що Україна має потужну космічну історію, багато компонентів для космічних станцій конструювали і будували в Україні ще за советських часів. Дуже важливо продовжувати цю традицію, не тільки літати в космос і досліджувати його, а й утримувати цей величезний космічний потенціал, співпрацювати з різними космічними компаніями та агентствами світу. З Україною в серці Гайдемарі вирушала у свої космічні мандрівки. Вона була другим астронавтом (першим був нині покійний Леонід Каденюк) і першою жінкою, яка розгорнула національний прапор України на орбіті Землі. На шатлі для Гайді колеги-астронавти включали українських пісень. Як будильник вона вмикала пісню на слова Тараса Шевченка, яку виконував українсько-британський фольк-роковий гурт «The Ukrainians», і була захоплена, як гарно виглядає Земля з космосу: «Видно океани, Україну! У космосі відчуваєш себе такою, як ти є. Я себе чула українкою!»

Наталія Томків

У Загребі відбувся IV фестиваль світової кухні «Світ на тарілці»

У мальовничій столиці Хорватії, місті Загребі, протягом десяти днів проходив четвертий фестиваль світової кухні «Світ на тарілці», якого відвідало більше 10 тисяч містян та гостей міста.

На Європейській площі, що знаходиться в самому центрі міста, з 30 серпня до 8 вересня 2019 року можна було посмакувати делікатеси із 20-ти країн світу та ознайомитися з традиціями та культурою тих країн.

Окрім Північної та Південної Америки, Туреччини, Японії, Китаю, Італії, Австрії, Греції, Індії, Македонії та навіть Африки, була представлена і Україна, чію кухню презентували працівники Українського магазину «БОРЩ».

Оскільки кожен з десяти днів фестивалю представляла одна країна, останній день фестивалю був присвячений

Україні. Окрім вже згаданої української кухні, Україну представили народними танцями і співами самі українці Хорватії: хор та жіночий ансамбль Українського культурно-просвітнього товариства імені Івана Франка міста Вуковар, хор та дитячий танцювальний ансамбль Культурно-просвітнього товариства українців «Карпати» з Липовлян, солістка Олена Цигленяк та танцювальний ансамбль Українського культурно-просвітнього товариства «Андрій Пелих» з Шумеча.

Українським народним пісням та запальним танцям навіть не зашкодив дощ, бо відвідувачі фестивалю без жодних претензій стояли і під дощем аплодували дітям та дорослим.

Давор Лагудза

У Загребі одржана манифестација „Svijet na tanjuru“

У организацији „Dobra vibra Komunikacije d.o.o.“ i ove godine je na Europskom trgu u Zagrebu organizirana manifestacija „Svijet na tanjuru“. Svrha i namjera održavanja ove manifestacije je promovirati stanovnicima Zagreba nacionalna jela i prikazati kulturu pojedinih država.

8. rujna 2019. godine određen je za prikaz ukrajinske kulture na Europskom trgu. Između ostalih štandova sa ponudom nacionalnim jelima, bio je tu i štand trgovine „Boršč“ iz Zagreba na kojemu su ponuđena ukrajinska nacionalna jela. Dan je počeo čitanjem ukrajinskih bajki okupljenoj djeci, a u poslijepodnevним satima organiziran je nastup ukrajinskih kulturnih udruga u dogovoru s Ukrajinском zajednicom Republike Hrvatske.

U ime UKPD „Andrij Peli“ iz Šumeća, nastupili su članovi Udruženja Ukrajinaca „Zlatni klas“ iz Prnjavora otplesavši dva vrlo atraktivna ukrajinska plesa. Program su nastavili članovi UKPD „Ivan Franko“ iz Vukovara s nekoliko ukrajinskih pjesama te KPD Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani, čija je pjevačka skupina otpjevala ukrajinske pjesme „Čije ž to polečko ne orane“, „Čom ty ne pryjšov“, „Išov Kozak potajkom“ i „Oj, čorna ja se čorna“. Veoma kvalitetnim nastupom predstavila se i plesna skupina „Karpata“ ukrajinskim plesom „Kozáčok“. Program je nastavljen pjevanjem ukrajinskih pjesama u izvedbi Olene Ciglenjak iz Zagreba.

Ivan Semenjuk

Održana XVIII. ukrajinska smotra dječjeg stvaralaštva u Slavonskom Brodu

U Slavonskom Brodu održana je tradicionalna XVIII. ukrajinska smotra dječjeg stvaralaštva pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, uz potporu Brodsko-posavske županije i Grada Slavonskog Broda, a u organizaciji Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske i Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina” Slavonski Brod. Smotra je održana 26. listopada 2019. godine u Svečanoj dvorani Bukovlje.

Predsjednik UKPD „Ukrajina” iz Slavonskog Broda, inicijator i dugogodišnji organizator Ukrajinske dječje smotre u Slavonskom Brodu, Vlado Karešin pozdravio je uzvanike – Ruslana Jegorova, atašea za kulturu Veleposlanstva Ukrajine u Republici Hrvatskoj, Mariju Semenjuk Simeunović, članicu Vijeća Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, o. Aleksandra Hmilja, župnika brodske grkokatoličke župe Uzvišenja svetoga Križa, sve goste i brojno gledateljstvo. Nazočne je pozdravio i Ruslan Jegorov, ataše za kulturu Veleposlanstva Ukrajine u RH.

U bogatom kulturno-umjetničkom programu, pored ukrajinskih udruga, članica Ukrajinske zajednice RH, sudjelovala su i društva slovačke i mađarske nacionalne manjine, kao i hrvatska društva.

Prvi su se posjetiteljima Smotre predstavili domaćini, članovi dječje folklorne sekcije UKPD „Ukrajina” veselim plesovima „Kazačok”, „Repa” i „Perlyna Ukrajine”.

Članovi dječje skupine KUU „Korijeni pustare” iz Antunovca izveli su uz pratnju bisernice i braća splet pjesama Slavonije.

Iz Osijeka, članovi UKPD „Lesja Ukrajinka” izveli su nekoliko ukrajinskih domoljubnih pjesama. Članovi UKPD „Ivan Franko” iz Vukovara predstavili su se izvođenjem recitala na ukrajinskom jeziku i pjesmom „Ce moja zemlja”.

Mlađa dječja skupina KUD-a „Šijaci” Bišupci, odigrala je igru „Išla majka s kolodvora” i otplesala i otpjevala kola „Širi, širi” i „Mi smo djeca vesela”, a starija dječja skupina je izvela kola „Oj, Ivane, Ivaniću”, „Povraćanac” i „Kalendari”.

Članovi UKPD „Karpati” iz Lipovljana izveli su tri recitacije, otpjevali ukrajinsku pjesmu „Odna kalyna” i otplesali živopisni ples „Kazačok”. Dječja skupina Matice slovačke „Kukučin Kantarić” iz Jakšića otplesala je lijep „Slovački narodni ples”.

Članovi UKPD „Taras Ševčenko” iz Kaniže otplesali su

tri plesa: „Lirični Kazačok”, „Čerevečki” i „Hopak”. Mađarsko kulturno-umjetničko društvo „Petőfi Šándor” iz Laslova predstavilo je svoj rad kroz dvije dječje skupine. Mlađa dječja skupina izvela je ples „Hajda šogi”, a starija dječja skupina je otplesala ples „Satmori veliki”.

Dječja skupina UKPD „Andrij Pelih” iz Šumeća otpjevala je pjesmu „Červona ruta”.

Mnogobrojni posjetitelji i gosti Smotre uživali su u ljupkosti dječjih plesova i pjesama, živopisnim narodnim nošnjama. Burnim pljeskom posjetitelja bio je nagrađen svaki nastup, jer kako kažu, „gdje su djeca tamo je i radost”.

U okviru XVIII. ukrajinske smotre dječjeg stvaralaštva priređena je i izložba slika najmlađih članova Likovne sekcije UKPD „Ukrajina”. Program je vodila Iryna Semenjuk.

Nakon programa uslijedilo je druženje uz nezaobilaznu igru balonima, koji su bili dio dekoracije pozornice, i zajedničkom večerom sudionika u programu.

Jasna Bek

Predsjednik UKPD „Ukrajina Slavonski Brod, Vlado Karešin

Ataše za kulturu Veleposlanstva Ukrajine u RH, Ruslan Jegorov

U Gradskoj knjižnici u Slavonskom Brodu 24. listopada 2019. godine održana je „Ukrajinska književno-filmska večer“ u organizaciji Društva za ukrajinsku kulturu iz Zagreba i Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ iz Slavonskog Broda. Predsjednik UKPD „Ukrajina“ Vlado Karešin pozdravio je sve prisutne i predstavio promotora Aleksu Pavlešena.

Tema književno-filmske večeri je bila knjiga „Kijevski dnevnik“ Đure Vidmarovića u elektroničkom izdanju, o zbivanjima 2014. i 2015. godine na kijevskom Trgu neovisnosti (ukr. Майдан Незалежності) i druge putopisne bilješke uz taj povijesni događaj.

Đuro Vidmarović je hrvatski književnik i povjesničar iz Zagreba. Bio je hrvatski politički dužnosnik i diplomat. Četiri godine je bio hrvatski veleposlanik u Ukrajini, od 22. prosinca 1994. pa do 1999. godine tako da je i emotivno vezan za Ukrajinu i Ukrajince. Članovi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ iz Slavonskog Broda gospodina Vidmarovića se sa radošću sjećaju jer je on kao veleposlanik Republike Hrvatske u Ukrajini bio cijelo vrijeme s njima prilikom prvog gostovanja Društva u gradu Černihovu u Ukrajini.

U ovom elektroničkom izdanju autor je predstavio događanja na Trgu neovisnosti objektivno i dokumentaristički jer je osobno bio sudionikom tih povijesnih događanja u Ukrajini. Knjigu je predstavio Aleksa Pavlešin, predsjednik Društva za ukrajinsku kulturu iz Zagreba.

Nakon toga su članovi mješovitog pjevačkog zbora UKPD „Ukrajina“ iz Slavonskog Broda otpjevali dvije ukrajinske pjesme koje su tematikom bile u ozačju s temom elektroničke knjige.

U drugom dijelu, Aleksa Pavlešin, predstavio je svoj igrano-dokumentarni film „Garež i plam nadanja - prvi naraštaj“. Tematika filma je doseljavanje Ukrajinaca iz Galicije na prostor Moslavine, Slavonije i Bosne. Film sadrži sekvence iz života ukrajinskih doseljenika iz Galicije od 1890. do 1920. godine, međutim, naglasak je stavljen na doseljavanje Ukrajinaca u Bosnu, odakle potječe i sam autor, pa mu je ta tematika bila i najbliža. Treba pohvaliti ovaj uradak, ekipu glumaca koji su sudjelovali u filmu, prikupljenu autentičnu građu i podržati autora u realizaciji sljedećih filmova o drugom i trećem naraštaju Ukrajinaca na ovim prostorima.

Aleksa Pavlešin je čovjek kojemu je ukrajinska kultura u srcu. Od studentskih dana uključen je u „ukrajinsku stvar“ a to se očitovalo prilikom osnivanja ukrajinskog društva u Zagrebu, zatim kroz

seminare u kojima je aktivno sudjelovao, svirao banduru. Uvijek malo drugačiji od ostalih, prezentirao je ukrajinsku kulturnu baštinu na ovim prostorima na svoj osebujan način koji često nije bio prepoznat i dovoljno valoriziran. Osnivač je Društva za ukrajinsku kulturu iz Zagreba, izdavao je jedno vrijeme časopis „Naša gazeta“, izdao je nekoliko knjiga s ukrajinskom tematikom, glumio je i još mnogo toga što će vjerojatno Aleksa, poznavajući njega i njegov rad, napisati i u svojim memoarima.

Na kraju predavljanja sudionici su porazgovarali i komentirali program uz prigodan domjenak koji su pripremili članovi mješovitog pjevačkog zbora Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ iz Slavonskog Broda.

Ovo predavljanje je dokazalo da ukrajinske udruge i pojedinci mogu zajedno djelovati i promovirati ukrajinsku kulturu unatoč svojim različitostima što je veoma pohvalno a može biti i primjer ostalima u daljnjem radu.

Nikola Zastrižni

Predsjednik društva za ukrajinsku kulturu iz Zagreba, Aleksa Pavlešin

Svečano otvorenje nastave ukrajinskog jezika u Zagrebu

Ostvaren je san o učenju ukrajinskog jezika u hrvatskoj metropoli. Pripadnici nacionalne ukrajinske manjine u Zagrebu napokon su dočekali dugoočekivani događaj – pokretanje nastave ukrajinskog jezika po Modelu C za pripadnike ukrajinske nacionalne manjine. Nastava po Modelu C već se otprije provodi u Osnovnoj školi „Antun Matija Reljković“, Bebrina, PŠ Kaniža, PŠ Šumeće; Osnovnoj školi Antuna Bauera, Vukovar, PŠ Petrovci i u Osnovnoj školi Josipa Kozarca, Lipovljani, ali u glavnom gradu to do sada nije bilo pokrenuto. Želja je postojala odavno, a sada je napokon i realizirana.

Svečano otvorenje dogodilo se u subotu, 26. listopada 2019. u OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića u Zagrebu.

Zajedničkim snagama do uspjeha

Na svečanom otvorenju prisustvovao je i otpravnik poslova Veleposlanstva Ukrajine u Republici Hrvatskoj, Sergij Goropaha. U svojem govoru naglasio je da je pokretanje učenja ukrajinskog jezika velika stvar za Ukrajinu u Zagrebu jer su djeca ta na kojima ostaje zadaća prenošenja vlastite kulture, koda svoje nacije pokoljenjima koja dolaze nakon njih. Prisutnima je dobrodošlicu poželjela i ravnateljica škole domaćina, Melita Haluga. Otvorenju su nazočili i Viktor Filima i Marija Meleško, predstavnici nacionalne manjine Ukrajinaca u Gradu Zagrebu i ostali uvaženi pripadnici ukrajinske nacionalne manjine, a na koncu, riječ je dobila i učiteljica koja će nastavu i provoditi, Oksana Pinčuk. U svojim govorima govornici su zahvalili pojedincima zaslužnima za realizaciju ovog hvaljevnog projekta, a jedna od tih osoba svakako je Vita Holets, bivši kulturni ataše u Veleposlanstvu Ukrajine, koja je vodila pregovore s Ministarstvom obrazovanja. Djecu su razveselili ukusni slatkiši iz trgovine „Boršč“.

Umjetnička djela malih ruku

Učenici su nakon svečanog otvaranja imali priliku upoznati se s petrivskom tehnikom slikanja pod vodstvom umjetnice Ljudmile Vološyne, dok su se roditelji uputili na roditeljski sastanak. Na prvom satu nastave prisustvovao je 21 učenik, a prijavilo ih se 40-ak.

Želje mališana odletjele u nebo

Prvi sat ukrajinskog jezika završio je prekrasnom aktivnošću. Učenici su na balone napunjene helijem pisali svoja imena (dječaci su ih pisali na plave, a djevojčice na žute balone). Zatim su zamislili želju i pustili ih da odlete u nebo. Želimo im svima da se njihove želje ostvare i drago nam je da se dugogodišnja želja zagrebačkih Ukrajinaca napokon ostvarila zahvaljujući angažiranosti mnogih pojedinaca.

Dijana Požgaj

Prenosimo i dojmove dviju učenica koje će pohađati ukrajinski jezik

Sad ću se lakše sporazumijevati sa svojom bakom u Kyjivu

U subotu, 26. listopada 2019. godine imala sam priliku prisustvovati na jako lijepom događaju. U OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića osnovan je razred za učenje ukrajinskog jezika. Lijepim druženjem uz crtanje i ukrajinske slatkiše te puštanjem žuto-plavih balona u zrak, proslavili smo početak ukrajinske školske godine. Moja prijateljica Larisa i ja od 9. studenog svake subote učiti ćemo ukrajinski jezik. Jedva čekam i jako se veselim idućem satu ukrajinskog jer ću naučiti jezik i lakše se sporazumijevati s bakom, djedom, tetom i sestričnom.

Marija Roginić, 4. d OŠ Vugrovec-Kašina

Što više jezika znamo, to smo bogatiji

Pred školom Silvija Strahimira Kranjčevića dočeka me veliki natpis: „Ласкаво просимо“. Nisam razumjela što to znači pa mi je mama rekla da se tako na ukrajinskom kaže „Dobrodošli!“. Sada, kad ću učiti ukrajinski, više neću morati pitati svoju majku da mi nešto prevede i to me veseli. Volim učiti nove jezike jer što više jezika znamo to smo bogatiji. Drago mi je što ću ići na ukrajinski sa svojom prijateljicom Marijom koja živi na drugom kraju Zagreba pa ću je češće vidati, a veselim se i novim prijateljima. Učiteljica mi se svidjela na prvi pogled. Jako je draga, mislim da neće biti stroga i sigurna sam da će nas puno toga naučiti. Prvi sat ukrajinskog je bio prekrasan, ukrajinski bomboni su jako ukusni, a najviše mi se svidio dio kad smo puštali balone sa svojim željama u zrak i nadam se da će nam se svima te želje ostvariti.

Larisa Dill, 5. a OŠ Petra Preradovića

Učenice s učiteljicom Oksanom Pinčuk

HEP potpisao ugovor o suradnji s najvećom ukrajinskom energetsom kompanijom

Ugovor o suradnji potpisali su Frane Barbarić iz HEP-a i Maxim Timchenko iz DTEK-a u nazočnosti premijera Andreja Plenkovića, ministra obrane Damira Krstičevića, splitskog gradonačelnika Andre Krstulovića Opere i bivšeg nogometaša Ivice Pirića

Hrvatska elektroprivreda i ukrajinski DTEK postigli su dogovor o dugoročnoj poslovnoj suradnji. Ugovor koji su u četvrtak u Splitu potpisali čelni ljudi tih dviju energetske kompanije, Frane Barbarić i Maxim Timchenko, predviđa zajednički nastup na stranim tržištima, ulaganja na području proizvodnje i trgovinu električnom energijom, plinom i drugim energentima.

DTEK je najveća kompanija te vrste u Ukrajini i jedna od najvećih u Europi. Zapošljava 73 tisuće ljudi i dijelom je grupacije SCM u vlasništvu milijardera Rinata Ahmetova, poznatog i po predsjedničkoj ulozi u nogometnom klubu Šahtar, a čije se

bogatstvo procjenjuje na preko 6 milijardi dolara i na Forbesov listi nalazi se uz bok modnom dizajneru Ralphu Lauren, redatelju Georgu Lucasu i bivšem talijanskom premijeru Silviu Berlusconi.

Ukrajina je energetske inozemnim ulagačima postala posebno od 1. srpnja ove godine, kada je po nalogu Europske Unije liberalizirala svoje tržište. Ukupni instalirani DTEK-ovi kapaciteti za proizvodnju struje iznose 17 GW, a ono što trenutačno proizvodi distribuiraju za 3,6 milijuna korisnika u svojoj zemlji. DTEK-ove tvrtke proizvode i ugljen, prirodni plin, imaju niz termoelektranama na fosilna goriva i s obnovljivim izvorima energije, te opskrbljuju toplinskom energijom kućanstva i proizvodni sektor. Prema pisanju ukrajinskih medija, prve su priliku na novom tržištu ugrabile tvrtke iz Mađarske i Slovačke.

- Ovaj ugovor dogovaran je više od godinu dana i nije nastao preko noći. Tržište se otvara u oba pravca i zajednički ćemo nastupati ovisno o prilikama koje se ukažu – istakao je čelni čovjek HEP-a Frane Barbarić.

Predsjednik Uprave DTEK-a Maxim Timchenko kazao je kako im je čast surađivati s najjaćom energetsom kompanijom u Hrvatskoj i da ovo predstavlja njihov znaćan iskorak u internacionalnim okvirima.

- Trgovina će poćeti već od idućeg mjeseca. HEP i DTEK imaju puno sličnosti, pogotovo što se tiće pažnje koju poklanjamo na obnovljive izvore – naveo je Timchenko.

Potpisivanju ugovora nazoćio je i hrvatski premijer Andrej Plenković, a u njegovoj pratnji bili su potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstićević, te ministar gospodarstva Darko Horvat. Timchenko je iskoristio priliku i zahvalio Plenkoviću što je bio uz njegovu zemlju i narod bio u najtežim vremenima ruske okupacije istoka Ukrajine 2014. godine.

Posebnu ulogu u dogovoru o poslovnoj suradnji HEP-a i DTEK-a odigrao je Ivice Pirić, bivši nogometaš Hajduka i niza ukrajinskih klubova, a danas poćasni konzul te zemlje u Splitu.

Zoran Šagolj
Jutarnji list, 10.10.2019.

Nema traga hrvatskom kapetanu i posadi - šest državljana Ukrajine Ukrajinska pravobraniteljica zahtijeva nastavak potrage

Nema podataka o potrazi za nestalim građanima Ukrajine, članovima posade Bourbon Rhode izgubljenim tijekom potonuća u Atlantskom oceanu tri tjedna. To je izvijestila ukrajinska pravo-

braniteljica Lyudmyla Denisova na svojoj Facebook stranici.

"Nema podataka o potrazi za nestalim građanima Ukrajine, članovima posade broda Bourbon Rhode, koji se potopio 26. rujna 2019. u Atlantskom oceanu, prije tri tjedna. Trenutno ne postoje aktualni podaci i informacije o rezultatima potrage za šest državljana Ukrajine: Andriy Izmailsky, Aleksander Koršikov, Vjaćeslav Kovalćuk, Jevgen Melgunov, Oleg Kravets i Dmytro Kozyrev.

Vrijeme istjeće, a rodaci nestalih građana Ukrajine ostaju bez ikakvih podataka o

njihovoj sudbini", napisala je Lyudmyla Denisova.

Apelirala je i na upravu Pomorskog centra za spašavanje i koordinaciju Fort-de-Francea, koji koordinira operacijom potrage i spašavanja radi pružanja podataka o statusu traganja za nestalih šest Ukrajinaca i njihovim hrvatskim kapetanom, Dinom Miškićem.

"Zahtijevam da nastavim potragu za ukrajinskim građanima, jer su život i zdravlje ljudi najveće vrijednosti!", naglasila je ukrajinska pravobraniteljica.

Direktno, 19.10.2019.

Počelo povlačenje s fronta na istoku Ukrajine

Povlačenje vojske i separatista uvjet je za mirovne pregovore između Volodymyra Zelenskog i Vladimira Putina

Ukrajinska vojska i proruski separatisti potvrdili su odvojeno da su počeli dugo očekivano povlačenje snaga s bojišnice na istoku Ukrajine.

Povlačenje u blizini grada Zolote u Luhanskoj oblasti "omogućilo je poštovanje prekida vatre posljednjih tjedana", priopćila je ukrajinska strana.

Medijski centar Luhansk, povezan s pobunjenicima, potvrdio je povlačenje.

Uvjet za mirovne pregovore

Povlačenje snaga uvjet je za mirovne pregovore između ukrajinskog predsjednika Volodymyra Zelenskog i ruskog predsjednika Vladimira Putina, uz posredovanje Njemačke i Francuske, navodi agencija.

U sukobu je dosad poginulo gotovo 13.000 ljudi, prema procjenama UN-a.

HINA, 29.10.2019.

Baletna bajka „Orašar“ HNK-a Zagreb

Koreografiju i režiju potpisuje Vladimir Malakhov, ukrajinski baletni umjetnik, jedan od najboljih plesača stoljeća

Baletna bajka „Orašar“ HNK-a Zagreb, u novom ruhu čiju koreografiju i režiju potpisuje Vladimir Malakhov, premijerno će na pozornici središnjeg nacionalnog teatra zaigrati 29. studenoga a bit će to čarobno inovativno čitanje jednog od najljepših djela klasične baletne umjetnosti. Najavljujući novo uprizorenje kultnog baleta na konferenciji za novinare u foajeu HNK-a u Zagrebu, intendantica Dubravka Vrgoč kazala je kako je riječ o značajnom projektu koji određuje novu kazalištu sezonu toga teatra. 'Predstava za koju se u vrijeme Adventa u HNK-u Zagreb tradicionalno traži karta više, „Orašar“ nije obična predstava, nego predstava koja na neki način predstavlja zaštitni znak ovoga kazališta', rekla je Vrgoč.

„Orašar“ je prvi put u HNK-u Zagreb postavljen 1931. u režiji i koreografiji Margarete Froman, rusko-hrvatske balerine, pedagoginje i koreografinje koja je, kako je napomenula Vrgoč, zaslužna što postoji hrvatski balet. Posljednje je uprizorenje postavljeno 2011. u koreografiji i režiji engleskog koreografa Dereka Deana. 'Nakon osam godina, ove ćemo godine imati priliku vidjeti jednog novog i drugačijeg 'Orašara', poručila je Vrgoč.

U novoj sezoni Orašara će koreografski i režijski postaviti baletni umjetnik svjetske reputacije Vladimir Malakhov, koji je s baletnim ansamblom HNK-a Zagreb već uprizorio popularno 'Labuđe jezero'. Premijera će biti 29. studenoga, a zbog iznimnog

interesa za tom slavnom baletnom bajkom, Vrgoč je najavila čak 20 izvedbi, s time da će se u njima izmjenjivati različite postave koje će uključivati vrhunske baletne prvake i soliste ansambla Baleta HNK-a Zagreb.

Vladimir Malakhov (1968.), ukrajinski je baletni umjetnik izrazito liričnog plesnog stila i savršene plesne tehnike koji su mu priskrbili epitet jednog od najboljih plesača stoljeća. Dobitnik je prestižnih međunarodnih strukovnih nagrada, a od kraja prošloga stoljeća sve više se bavi baletnom pedagogijom i koreografijom.

Malakhov je zahvalio na pozivu i prilici za još jednu suradnju s HNK-ovim baletnim ansamblom, nakon, kako je naglasio, 'divnog prethodnog iskustva na baletu 'Labuđe jezero'.

'Ovog puta želim napraviti nešto što će biti prava bajka, koju će svi koji je dođu pogledati poželjeti vidjeti ponovo', rekao je Malakhov. 'Nastojim oblikovati izvedbu tako da bude lako razumljiva široj publici, a istodobno da bude zanimljiva plesačima, da im predstavlja užitek, jer ako koreografija ne pruža užitek, onda čitava izvedba ne ide nikuda', dodao je.

Otkrio je kako već ima u glavi gotovu kompletnu koreografiju, a u kreativnom procesu nastajanja cjelovite predstave veliku pozornost daje zasebnom radu sa svakim plesačem posebno, gdje svaku ulogu pojedinačno oblikuje poput skulpture. 'Neću vam reći ništa više! Kao što za Božić sve dok ne otvorite poklon ne znate što je unutra, takav će biti i naš 'Orašar' - pravo iznenađenje', poručio je.

Ravnatelj Baleta HNK-a u Zagrebu Leonard Jakovina istaknuo je kako je Malakhov velika međunarodna zvijezda, jedan od najvećih plesača i baletnih umjetnika u posljednjih 30 godina, čiji je raspored ispunjen godinama unaprijed. Njega dobiti u HNK Zagreb stvar je čekanja i dobrog trenutka, kazao je Jakovina, a u viziji tog istaknutog koreografa novi 'Orašar' središnjeg hrvatskog nacionalnog teatra bit će, kako je naglasio, postavljen 'malo toplije', uz kostimografsku, scenografsku ali i koreografsku estetiku određenu suvremenosti.

Idea je, kako je rekao Jakovina, napraviti djelo koje će biti zahtjevno za plesače, koje će im istodobno dati priliku da se u njemu pronađu ali i priliku da mu daju vlastiti umjetnički dodir, zadržavajući pritom i Malakhovljevu virtuoznu koreografsku viziju.

tportal.hr, 29.10.2019.

*Osječki grkokatolici proslavili svetkovinu Krista Kralja
Liturgiju predvodio mons. Milan Stipić iz Križevaca*

Crkveni god Krista Kralja proslavljen je u nedjelju u istoimenoj grkokatoličkoj crkvi u Osijeku u Wilsonovoj ulici 13. Liturgiju sv. Ivana Zlatoustoga prvi je put predvodio novi apostolski administrator Križevačke eparhije mons. Milan Stipić. Zajedno s njime, liturgiju su služili i osječki grkokatolički župnik o. Ljubomir Sturko, o. Dragan Majić, DI, i fra Zoltán Dukai, OFM, obojica iz Osijeka, te fra Martin Dretvić, OFM Conv., iz Vinkovaca, uz posluživanje grkokatoličkog đakona iz Slovačke Lukáša Hmol'e.

Liturgija je služena na crkvenoslavenskom, hrvatskom i ukrajinskom jeziku. U svojoj je propovijedi mons. Stipić govorio o važnosti i značenju blagdana Krista Kralja, koji je papa Pio XI. ustanovio početkom 20. stoljeća, u vrijeme snažnih sekularistički i ateistički motiviranih pritisaka na Crkvu. Osvrnuo se i na zajednicu grkokatolika, koja mu je povjerena, rekavši kako se grkokatoličke župe i manastiri (samostani) protežu od Slovenije (Metlika, Ljubljana) preko Žumberka i Mikluševaca, Petrovaca i Vukovara pa sve do Splita u Dalmaciji te do Dervente, Devetine, Kozarca i Prnjavora u Bosni. Dodao je da je to jedna obitelj koja u sebi ima tri skupine, hrvatsku, ukrajinsku i rusinsku, a njima se pridružuju i grkokatolici iz cijeloga svijeta, koje je život doveo u Hrvatsku. Istaknuo je da će za nekoliko godina Križevačka eparhija slaviti 250. obljetnicu svog postojanja. Osvrnuo se i na 100. godišnjicu dolaska redovnica bazilijanki (vasilijanki) u naše krajeve, počastivši časne sestre iz

Wilsonove ulice riječima zahvale i odajući im priznanja za sve što čine u svome djelovanju. Ordinarija Stipića na ulazu u crkvu dočekale su tri male župljanke odjevene u ukrajinsku narodnu nošnju, a na kraju liturgije otpjevana je tradicijska pjesma "Mnohaja ljita" Svetome Ocu, apostolskom administratoru, svećenicima i redovnicama te nazočnom vjernom puku. Zanimljivost nedjeljne liturgije bila je nazočnost vinkovačkog franjevca konventualca fra Martina Dretvića, koji ima tzv. indult biritualizma i za istočni bizantski obred, što znači da može služiti liturgiju u oba obreda, zapadnom i istočnom. Dan prije u osječkoj crkvi Krista Kralja služena je velika večernja s litijom, a u subotu je mons. Stipić sudjelovao na proslavi crkvenog goda sv. Dimitrija u Piškorevcima, zajedno s tamošnjim vjernicima. Tom su prilikom đakoni i bogoslovi iz Đakova pjevali troglasnu istočnu liturgiju, koju je predvodio mons. Stipić zajedno s mjesnim grkokatoličkim župnikom o. Igorom Sikorom.

Papa Franjo imenovao je mons. Milana Stipića (40) apostolskim administratorom Križevačke eparhije u ožujku ove godine, nakon što je prihvatio odreknuće i odlazak u mirovinu njegova prethodnika, vladike mons. Nikole Kekića. Između ostalog, o. Stipić je kao đakon aktivno sudjelovao u organizaciji dočeka Svetog Oca pape sv. Ivana Pavla II. za njegova pohoda Osijeku 2003.

Draško Celing

Glas Slavonije, 28. listopada, 2019.

Відкриття Столітнього ювілею Провінції святого архангела Михаїла у Хорватії

Сестри василіянки Провінції святого архангела Михаїла в Хорватії 1 вересня 2019 року у м. Шід (Сербія) урочисто відкрили Ювілейний рік з нагоди сторіччя Провінції. Боже-ственну Літургію очолив єпископ єпархії святого Миколая в Сербії Юрій Джуджар у співслужінні з місцевими священниками та в присутності Провінційної Управи на чолі з протоігуменем с. Дарією Фіна ЧСВВ, сестер та численних гостей. Присутні мали нагоду ознайомитись з виставкою архівних фотографій та презентацією с. Анастасії Пітки ЧСВВ. На місцевому цвинтарі, де поховано десять сестер, відслужили панахиду. На згадку сестри подарували місцевій парафії копію образу Матері Божої Неустанної Помочі, який монастир в Шіді колись отримав з рук свого великого добродія Крижевецького владыки Діонісія Няраді.

Власне, сто років тому, гнані вихором Першої світової війни, монахині зі Словітського монастиря в Галичині знайшли прихисток у Крижевецькій єпархії. 26 серпня 1915 року десять сестер василіянок (м. Йосифа Поврозніцька, с. Августина Смічиклас, с. Марія Смічиклас, с. Віра Провчі, с. Надія Сабо, с. Алоїзія Ерделі, с. Даниїла Смічиклас, с. Магдалина Абодич, с. Панкратія Музика) і діти, якими вони опікувались, прибули до міста Крижевці (сьогодні Хорватія). Ось що говорять про це перші сторінки монастирської хроніки: «р. 1915. 26. VIII. В часах, коли лютуєш страшна, загально середноевропейська війна і пануючі всіх держав розсилають свої війська на різні позиції, посилає Господ наш Предобрий Ісус Христос своє мале стадо з тихої. Словітської обители до Крижовця, понеже воєнна небезпека єще не минула і можна було сподіватися, що щохвиля верне неприятель, тому вислали нас Високопреподобна Мати Настоятелька Анна Теодорович зі Словіти, щоби охоронити від небезпеки воєнної.»

Спочатку був заснований монастир у Крижевцях, а восени 1920 року — у літній єпископській резиденції в Шіді (сьогодні Сербія). 9 вересня 1920 року з Крижевець до Шиду з метою заснування нового монастиря з сиротинцем приїжджають м. Анна Теодорович (настоятелька), с. Марія Должицька, с. Юліта Бойчук і с. Йоанна Бучко, а також дві кандидатки: Марія Річич і Катерина Черепан (згодом с. Кирила) і дві сироти, Софія Мамчак і Марія Черепан. Вони замешкали в колишній літній резиденції владыки Няраді, яка таким чином мала бути врятована від державної конфіскації, що

спіткала решту єпархіальних дібр. З дозволу «Centralnog sabirališta siročadi» при монастирі заснували притулок для греко-католицьких дітей-сиріт.

19 листопада 1920 року відбулося урочисте відкриття новіцїату в Шіді. Магістрою перших п'яти новичок та першою ігуменею була мати Анна Теодорович. 1936 року, на прохання владыки Няраді і о. ректора Вішошевича, сестри з Шиду розпочинають служіння при греко-католицькій семінарії в Загребі. У липні 1936 року відкрито дочірній монастир у с. Міклушевці, а у червні 1939 року — засновано монастир з інтернатом в Осієку. Через воєнні обставини 1945 року осідок ігумені перенесено до Осієку, який після централізації Чину став матірним домом Провінції святого архангела Михаїла.

Монастир в Шіді пережив лихоліття Другої світової та війни 1990-х років. Під час останньої, будучи розташованим на кордоні теперішніх Сербії і Хорватії, Шід опинився відрізаним від решти домів Провінції. У складних воєнних умовах тут мешкало кілька стареньких сестер та с. Віра Корпак і с. Євзевія Звінек. Саме с. Віра і с. Євзевія останніми залишили Шід після закриття монастиря 2002 року.

Історія монастиря в Шіді унікальна. Свого часу тут перебували Сестри Василіянки, які стали засновницями гілок Чину на різних континентах: мати Марія Должицька, мати Софронія Ерделі. У Шід приїздила блаженна мати Моніка Полянська - відвідати свою тітку ігуменю Анну Теодорович. 1928 року монастир сестер василіянок в Шіді відвідує митрополит Андрей Шептицький, а 23 березня 1939 року — о. Августин Волошин, прем'єр колишньої Підкарпатської України.

...І сьогодні у Шіді зусібіч промовляє історія: у вузьких дверях, що ведуть з каплиці до церкви, у збережених решітках клявзури, у товстих мурах і навіть у глибоких западинах, що несподівано відкриваються на подвір'ї. Було щось зворушливе у тому моменті, коли після багаторічної перерви голоси черниць у молитві злинули під склепінням місцевої церкви. Такі історичні місця — це місця нашої сили, місця пам'яті, де можемо дякувати Богу за його благодать, за всі ті покоління жертвних і святих сестер василіянок, що тут жили, молилися і працювали та, зберігши монаше життя на цих теренах, приготували шлях новим поколінням.

с. Теодозія Мостепанюк ЧСВВ

Crkveni god Pokrova presvete Bogorodice u Bukovlju

Svoj crkveni god, blagdan Pokrova presvete Bogorodice, Ukrajinci grkokatolici Bukovlja, sela pored Slavanskog Broda svečano su proslavili u nedjelju 29. rujna 2019. godine svečanom liturgijom u istoimenoj crkvi koja je inače najstarija ukrajinska, grkokatolička crkva u Hrvatskoj a izgrađena je 1910. godine.

Vjernici blagdan Pokrova presvete Bogorodice obilježavaju kao spomen na crkveni događaj kada se Bogorodica tijekom bogoslužjenja javila narodu okupljenom na molitvi. To se dogodilo 911. godine za vrijeme cara Lava Mudrog, kada je u Bogorodičinoj crkvi zvanj Vlaherne u Carigradu služeno noćno bdijenje. Blagdan Pokrova presvete Bogorodice, blagdan je zaštite presvete Bogorodice koja je uvijek spremna zaštititi i čuvati kršćansku zajednicu, ali i sve ljude ovoga svijeta. Mariju imamo pred očima na ovaj dan kao Majku koja svoj plašt (pokrov) spušta na svoju djecu i brani ih.

Svečanu liturgiju predvodio je domaći župnik o. Aleksandar Hmilj a suslužili su o. Ljubomir Sturko župnik osječki, o. Nikola Stupjak župnik kaniški i o. Ivan Barščevski župnik sibirski. Na liturgiji-misi bilo je nazočno mnoštvo vjernika oba obreda iz samog Bukovlja i susjednih župa.

Propovijedao je o. Ljubomir Sturko, župnik osječki koji je u svojoj propovijedi naveo mnogo povijesnih podataka o samom blagdanu i vremenu u kojem se to dogodilo. Propovijed je bila veoma zanimljiva i stručno prezentirana uz mnogo činjenica, imena i godina tako da su vjernici dobili nove spoznaje o ovom blagdanu koji se slavi u Bukovlju gdje su grkokatolici Ukrajinci nažalost svedeni na nekoliko porodica odnosno pojedinaca koji se unatoč malobrojnosti trude održavati crkvu i svoju vjeru a u tome i uspijevaju uz pomoć rimokatolika i općine Bukovlje.

Na kraju svečane liturgije uslijedio je blagoslov vjerničkog puka i mirstvovanje-blagoslov vjernika svetim uljem i podjela posvećenog kruha svim vjernicima.

Nakon liturgije, koja je služena i pjevana na ukrajinskom i hrvatskom jeziku, vjernici su nastavili druženje uz razgovor i ručak za zajedničkim stolovima u dvorištu crkve u organizaciji samih vjernika Ukrajinaca grkokatolika filijalne zajednice u Bukovlju koja pripada župi Slavonski Brod. Treba napomenuti da već nekoliko mjeseci i vjernici iz Slavanskog Broda dolaze na liturgiju u Bukovlje radi početka radova na izgradnji župnog stana i obnove crkve u Slavanskom Brodu.

Nikola Zastrižni

Crkveni god slavonskobrodske župe Uzvišenja svetog Križa

Prvi puta u svojoj povijesti, crkveni god slavonskobrodske grkokatoličke župe Uzvišenja svetog Križa svečanim misnim slavljem proslavljen je u nedjelju 15. rujna 2019. godine izvan Slavanskog Broda i to u filijalnoj crkvi u Bukovlju. Razlog tomu je, kao što smo pisali u prethodnim brojevima, izgradnja župnog stana sa pastoralnom dvoranom i obnova postojeće crkve tako da se bogoslužje održava do završetka radova u najstarijoj ukrajinskoj crkvi u Bukovlju.

Svečanu svetu misu predvodio je domaći župnik o. Aleksandar Hmilj uz susluženje župnika župe Rođenja presvete Bogorodice u Kaniži o. Nikole Stupjaka i župnika sibirskog o. Ivana Barščevskog.

Sam blagdan Uzvišenja časnog i životvornoga Križa Gospodnjega pada na 14. rujna ali se po dugogodišnjoj tradiciji u ovoj župi slavi u prvu nedjelju iza samog blagdana. Ustvari, toga

dana se slave dva događaja: pronalazak časnog križa Isusovog i povratak križa iz Perzije u Jeruzalem.

Propovjednik je bio o. Nikola Stupjak koji je u svojoj nadahnutoj propovijedi govorio o križu Gospodnjem te vezi križa i nas vjernika.

Na kraju svečanog liturgijskog slavlja, domaćin, o. Aleksandar Hmilj je zahvalio župnicima koji su sudjelovali u bogoslužju kao i gostima i pozvao ih na blagoslov svetim uljem, „merovanje“ (mirstvovanje) te podjelu posvećenog beskvasnog kruha što je tradicija iza bogoslužja na velikim događajima.

Nakon završetka, na prigodnom domjenku koji su organizirali župljani, uz druženje je otpjevano i nekoliko ukrajinskih pjesma.

Nikola Zastrižni

U Osijeku obilježen Dan neovisnosti Ukrajine i Hrvatske

U Osijeku je 6. listopada 2019. godine u organizaciji Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Lesja Ukrajinka“ Osijek obilježen Dan neovisnosti Ukrajine i Hrvatske. Svečanom obilježavanju nazočili su članica Savjeta za nacionalne manjine RH Marija Semenjuk Simeunović, predstavnik Ukrajinske nacionalne manjine Vukovarsko-srijemske županije Tetjana Ramač, potpredsjednik Ukrajinske zajednice RH Darko Karamazan, grkokatolički župnik iz Piškorevaca o. Igor Sikora, predsjednici ukrajinskih udruga iz Kaniže i Šumeća, članovi ukrajinskih udruga iz Osijeka, Vukovara, Kaniže, Šumeća, gosti i ljubitelji ukrajinske kulture i povijesti.

Nakon intoniranja himne Republike Hrvatske i Ukrajine, prisutne je pozdravila Oksana Martinjuk, predsjednica UKPD „Lesja Ukrajinka“ Osijek, koja je održala prezentaciju

na temu „Neovisnost Ukrajine i Hrvatske. Međunarodno i međusobno priznanje“. Prisutni su imali mogućnost poslušati činjenice iz povijesti od 1991. godine - o putu prema neovisnosti dvije države sve do današnjih aktualnih postignuća i problema. U prezentaciji su sudjelovali i učenici koji pohađaju nastavu ukrajinskog jezika u Brodsko-posavskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji.

Nakon službenog dijela obilježavanja blagdana, uslijedilo je zajedničko druženje i upoznavanje s novim članovima ukrajinskih udruga, posebno s novopridošlim radnicima iz Ukrajine, te novim doseljenicima koji su se rado uključili u djelatnost ukrajinskih kulturno-prosvjetnih udruga.

Olesja Martinjuk

13 Вуковарський фільм-фестиваль

Уже традиційно, наприкінці літа хорватське місто на Дунаю - Вуковар згуртовує любителів кіномистецтва. Адже саме в цей період тут відбувається кіноподія року! Звичайно, це кінофестиваль Вуковара, фестиваль придунайських країн, який з роками переріс у традиційний. Вуковарці радіють новому фестивалю, його гостям, достатку якісних фільмів, супроводжуючих програм, низу концертів і презентацій, які збагачують цю подію. Вуковарський кінофестиваль – єдиний у Хорватії кінофестиваль, який іменований позначкою Європа за фестивалі – фестивалі за Європу (ЄФФЄ).

Цього року Вуковарський кінофестиваль був номінований на престижну нагороду «Лауреат ЄФФЄ 2019-2020». Ця нагорода стосується фестивалів, які успішно демонструють мистецьку цінність і водночас мають сильний вплив на місцевий та регіональний соціально-культурний розвиток. Таким чином, цього року Вуковарський кінофестиваль був частиною відомої асоціації 24 європейських фестивалів, які були номіновані на цю престижну нагороду, відзначення якої відбудеться наприкінці вересня в Брюсселі.

Однією із супроводжуючих програм кінофестивалю було представлення національними меншинами міста своєї адвентичної культури. Для членів Українського культурно-просвітнього товариства «Іван Франко» Вуковар це була іще одна нагода поспілкуватися, представити гостям і мешканцям міста Вуковар різноманітність, багатство, унікальність своєї національної культури та кухні. Смачні українські пампушки, вареники, картопляні хремзлики, пиріжки, український борщ, гречані голубці – всі ці традиційні українські страви, приготовлені працелюбними руками активних членів українського товариства у Вуковарі, а також їх гостинність і доброзичливість, приваблювали учасників фестивалю.

Фестиваль тривав чотири дні, а після його завершення були поділені нагороди «Златni šlep» у трьох категоріях: за найкращий короткометражний, довгометражний художній фільм та документальний фільм.

Тринадцятий кінофестиваль у Вуковарі пройшов успішно, згуртувавши велику кількість шанувальників культури.

Тетяна Рамач

Etno frizure svijeta

Manifestacija „Etno frizure svijeta“ u organizaciji Kulturnog centra Gatalinka iz Vinkovaca i ove godine upotrijebila je program Vinkovačkih jeseni.

Projekt „Etno frizure svijeta“ nastavak je dugogodišnjeg rada na projektu „Etno frizure Hrvatske“, a, kako ističe voditeljica KC Gatalinka Blanka Žakula, budući da po tehnikama i oblicima tradicijskih frizura, hrvatske frizure predstavljaju jedinstvenu svjetsku baštinu, projekt „Etno frizure svijeta“ s pravom je pozicioniran u Vinkovcima. Na projektu sudjeluju brojni sudionici iz inozemstva te domaći frizeri. Češljanje i udešavanje kose, izvedba frizure i oprema glave čine važan sastavni dio svake narodne nošnje, posebno ženske, a kako nastaju etno frizure i koliko su atraktivne, moglo se vidjeti na manifestaciji. Na velikoj pozornici predstavljene su: frizura koja ide uz albansku nacionalnu nošnju „džubljeta“, talijanska frizura „capeto“ s nakitom „la banda“, koju čuva talijanska manjina u Istri, frizura broskog kraja „kika i cokne“, ruska frizura „kasa s ljentoj“, bugarska frizura karakteristična za djevojku iz sjeverne folklorne regije i bugarska frizura karakteristična za djevojku iz folklorne regije Shopska, dva načina češljanja djevojačke frizure Bunjevaca „kurđup“ i „konda“,

tatarska djevojačka frizura iz Rusije, frizura karakteristična za Kraljevsku Sutjesku u Bosni i Hercegovini te domaća frizura sela Otoka. Ukrajinsku frizuru je radila Anita Nađ iz Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ivan Franko“ Vukovar, koja uz ukrajinski jezik, ukrajinsku narodnu pjesmu i glazbu, očuvanje etnografske građe, razne narodne običaje, narodni vez, narodnu kuhinju, njeguje i tradicionalne ukrajinske frizure. Model za ukrajinsku frizuru bila je Paula Živanović iz Vukovara. Tradicijska ukrajinska frizura je upletena kosa ukrašena cvjetnim vjenčićem i trakicama (izbor boja i debljina trakica ovisi iz kojeg dijela Ukrajine djevojka potječe).

Frizurama su od davnina pridavali veliki značaj; osim što je pokazivala društveni status, u našem narodu su vjerovali da boja i gustoća kose govore pripadaš li divljem ili civiliziranom svijetu. Frizure i kosa imale su ulogu u magiji i povezane su s raznim narodnim vjerovanjima, a isto tako i u obredima (krštenje, vjenčanje). Djevojke kosu ukrašavaju cvjetnim vjenčićima i raznobojnim trakicama, od kojih svaka boja ima svoje značenje, ili npr. u Karpatima su ukrašavale kosu perjem, a udane žene su glave prekrivale maramama.

Tetyana Ramač

*U Lipovljanima održana tradicionalna međunarodna manifestacija
„Večer ukrajinske pjesme i plesa“*

Pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske i općine Lipovljani, dana 5. listopada 2019. godine u Društvenom domu Lipovljani i organizaciji Kulturno-prosvjetnog društva Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani, održana je tradicionalna manifestacija „Večer ukrajinske pjesme i plesa“.

Manifestacija je posvećena obilježavanju 125. godišnjice doseljavanja Ukrajinaca u Lipovljane, što su posebno naglasile voditeljice programa na ukrajinskom i hrvatskom jeziku Marija Poljak i Ljiljana Jancetić. Tu temu su u svojim pozdravnim govorima također spomenuli predsjednik KPD Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani Ivan Semenjuk, načelnik Općine Lipovljani Nikola Horvat i otpravnik poslova (ujedno u ulozi veleposlanika Ukrajine u RH) Serhij Goropaha. Ovoj manifestaciji nazočili su i predsjednici (ili njihovi zamjenici) kulturnih udruga općine Lipovljani, predsjednici svih udruga koje su nastupale, stanovnici općine Lipovljani te predstavnici medija.

Program je otvorila pjevačka skupina „Karpata“ pjevajući državne himne Republike Hrvatske i Ukrajine i nastupom učenika koji izučavaju ukrajinski jezik u Osnovnoj školi Josipa Kozarca u Lipovljanima. Učenike je pripremio nastavnik ukrajinskog jezika Davor Lagudza. Pjevačka skupina otpjevala je još dvije ukrajinske pjesme pod vodstvom Marije Poljak, a svoj nastup domaćini su okončali plesom „Kozáčok“ iz uzbekijske plesne skupine pod vodstvom Mirka Fedaka.

U dvosatnom programu nastupali su gosti: KUD „Hruševac Kupljenski“ prikazom zagorske i prigorske kulture, te MPZ „Lira“ iz Lipovljana pjevajući hrvatske pjesme. Ukrajinske pjesme i plesove su potom naizmjenice izvodili članovi UKPD „Taras Ševčenko“ iz Kaniže, Udruženje Ukrajinaca „Verhovyna“ iz Gradiške, Udruženje Ukrajinaca „Zlatni klas“ iz Prnjavora, UKPD „Ukrajina“ iz Slavonskog Broda te Udruženje za njegovanje ukrajinske kulture „Kolomejka“ iz Sremske Mitrovice.

Ivan Semenjuk

Nastup „Karpata“ na „Danima konjske salame“ u Ploština

U Vukovaru održan sastanak o pitanju suradnje u provedbi projekata u okviru EU

Zajednica Talijana „Liberta“ iz Ploština organizirala je 12. listopada 2019. godine manifestaciju pod nazivom „Jesen u našem kraju – Dani talijanske konjske salame – izvorno Ploštine“.

Kulturno-prosvjetno društvo Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani dobilo je pozivnicu za ovu tradicionalnu manifestaciju kako bi podržali običaje i tradiciju manjinske talijanske zajednice u Ploštini. Obzirom da se radi o manifestaciji nacionalnih manjina, Ukrajinci iz Lipovljana su se s oduševljenjem odazvali.

Manifestacija je počela biciklijadom „Giro di Liberta“ te promocijom udruga, obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i izložbom kućnih ljubimaca. Specifičnost ovoga mjesta su delicije od konjskog mesa, a prikaz izrade i degustacija talijanske konjske salame i drugih prerađevina počela je u 17 sati.

Kulturni program je počeo u 19 sati nastupom djece iz dječjeg vrtića „Maslačak“ i učenicima područne škole iz Donje Obriježi. Sudjelovali su i KUD „Zeleni Gaj“ iz Gaja, pjevački zbor Češke besede iz Doljana, KUD „Lipik“ iz Lipika i KPD Ukrajinaca „Karpati“ iz Lipovljana.

Na početku kulturne manifestacije, sve prisutne je pozdravio predsjednik Zajednice Talijana „Liberta“ iz Ploština te zamjenik gradonačelnika grada Pakraca. U najavi nastupa KPD Ukrajinaca „Karpati“ iz Lipovljana, predsjednik Ivan Semenjuk je ukratko upoznao prisutne o radu Društva te naglasio zadovoljstvo što su pozvani na ovu manifestaciju nacionalnih manjina gdje je pružena mogućnost promovirati i ukrajinsku kulturu. Također je dao kratak osvrt na Lipovljane i zajednički život 13 nacionalnih manjina u ovom mjestu, a spomenuo je i najveću manifestaciju nacionalnih manjina u RH koja se svake godine održava u Lipovljanima.

U programu su nastupili pjevačka skupina „Karpata“ s tri ukrajinske narodne pjesme i plesna skupina s veselim ukrajinskim plesom „Kozačok“. Za svoj atraktivni nastup nagrađeni smo velikim aplaudom publike.

Ivan Semenjuk

U velikoj županijskoj vijećnici u Vukovaru, 27. rujna 2019. održan je sastanak Vijeća i predstavnika nacionalnih manjina VSŽ Republike Hrvatske i Savjeta nacionalnih manjina Republike Srbije na temu moguće suradnje u pripremi i provedbi projekata u okviru nacionalnih i EU natječaja usmjerenih na djelovanje nacionalnih manjina.

Sastanak je održan na inicijativu Vukovarsko-srijemske županije kako bi se predstavile mogućnosti financiranja projekata nacionalnih manjina kroz fondove Europske unije. Djelatnici Razvojne agencije Vukovarsko-srijemske županije prezentirali su projektni prijedlog kojim bi se uspostavila dugoročna suradnja i ojačalo institucionalno povezivanje nacionalnih manjina s prekograničnim područjem kroz multikulturalnu i multietničku kulturnu razmjenu i obogaćivanje turističke ponude u obje države.

Na sastanku je sudjelovao veliki broj predstavnika Vijeća i pripadnika nacionalnih manjina iz Hrvatske i Srbije, a uvodne riječi dao je zamjenik župana Đorđe Čurčić.

Sve nazočne pozdravio je i župan Božo Galić te naglasio kako Vukovarsko-srijemska županija podržava zajedničke projekte nacionalnih manjina kroz programe financiranja iz EU fondova i na tom području može se ostvariti komunikacija i dogovor oko projekata od zajedničkih interesa, kako za manjine u Hrvatskoj odnosno Vukovarsko-srijemskoj županiji tako i za manjine u Republici Srbiji.

Zastupnica u Skupštini Republike Srbije, koja je ujedno i članica Odbora za ljudska i manjinska prava te članica Nacionalnog savjeta Rusina Olena Papuga, naglasila je koliko je za manjine u Srbiji značajno povezivanje s manjinskim zajednicama u Hrvatskoj s obzirom da je Hrvatska članica EU, što stvara niz mogućnosti za projekte koji se mogu financirati europskim sredstvima.

Sastanku je nazočio i predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Aleksandar Tolnauer, krovne organizacije manjina u Republici Hrvatskoj, te generalni konzul Republike Srbije u Vukovaru Milan Šapić, kao i predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici.

Sastanku je nazočila i pročelnica UO za gospodarstvo i regionalni razvoj Zrinka Čobanković.

Ukrajinsku delegaciju na sastanku predstavljali su članica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske Marija Semenjuk Semeunović, predstavnik Ukrajinske nacionalne manjine VSŽ Tetyana Kochnyeva, predsjednik Nacionalnog savjeta ukrajinske nacionalne manjine u Republici Srbiji Nikola Ljahović.

Istaknuto je kako Hrvatska može biti primjer kako su manjine ušle u kulturni, društveni i politički život naše zemlje, te je naglašen i značaj Hrvatske u pomoći kod europskih projekata namijenjenih nacionalnim manjinama.

Tetyana Ramač

U nedjelju, 15. rujna 2019. godine na prostoru Tvrđave Brod, Grad Slavonski Brod je organizirao 9. dječji sajam, tradicionalnu gradsku manifestaciju. Pored pedesetak izlagača dječje opreme i igračaka, u zabavnom dijelu programa nastupila su djeca iz dječjih vrtića, te plesnih skupina i klubova iz Slavanskog Broda. U programu su nastupili članovi dječje folklorne sekcije UKPD "Ukrajina" Slavonski Brod, koji su uz sveopće bodrenje brodske gledateljstva izveli plesove „Volim Ukrajinu“ i „Veseli ples“. Također, organizirani su utrka ubrzanja KKK „Olimpik“ te mini maraton u opkopu brodske tvrđave, brojne edukativne radionice, druženje s mađioničarem te drugi zabavni sadržaji.

Povodom Dana starih i nemoćnih, nastupili su članovi dječje folklorne sekcije UKPD "Ukrajina" Slavonski Brod 29. rujna 2019. u Domu za starije i nemoćne osobe "Jadranka" u Slavanskom Brodu. Gdje su djeca tu je i radost, pa su tako mali plesači, veselim i brzim plesovima „Volim Ukrajinu“, „Repa“ i „Veseli ples“ zagrijali srca i izmamili osmijehe na licima korisnika Doma i njihovih gostiju.

Na tradicionalnoj kulturno-umjetničkoj manifestaciji "Večer ukrajinske pjesme i plesa" održanoj u Lipovljanima 5. listopada 2019. pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske i Općine Lipovljani, u organizaciji UKPD "Karpati" Lipovljani, pored mnogobrojnih izvođača sudjelovali su i članovi UKPD "Ukrajina" iz Slavanskog Broda. Folklorni ansambl UKPD "Ukrajina" izveo je dva plesa: "Djevojački ples" i „Kazačok“. Mješoviti pjevački zbor izveo je dvije ukrajinske narodne pjesme.

Jasna Bek

Nastup KPD Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani na manifestaciji u Grubišnom Polju

Zajednica Mađara iz Grubišnog Polja organizirala je 19. listopada 2019. godine međunarodnu manifestaciju pod nazivom „Jesen u Grbavcu“.

Manifestacija se održavala u „Etno kući Bilogora“ u mjestu Grbavcu, koja je ujedno i muzej mađarske kulture u ovom kraju. Grbavac je malo mjesto koje se nalazi u sklopu gradića Grubišno Polje.

Ukrajinci iz Lipovljana su svojim sudjelovanjem u kulturnom programu podržali organizirane manifestacije u cilju očuvanja kulture nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, a koje su vođene pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske.

Osim kulturno umjetničkih udruga koje su prezentirale hrvatske pjesme, na manifestaciji su prezentirana kultura mađarske, češke, srpske i ukrajinske nacionalne manjine.

Kao gosti iz Mađarske, nastupila je plesna skupina KUD-a iz Barča, te kulturna društva s područja Hrvatske: FD „Ferinand“ iz Ferdinandovca, „Bjelovarski slavuji“ i „Fakini“ iz Bjelovara, Češka beseda iz Šibovca, SKD „Prosvjeta“ iz Grubišnog Polja, KUD „Đeram“, te KPD Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani.

Pjevačka skupina „Karpata“ predstavila se s tri ukrajinske pjesme brzog ritma te je svojim nastupom oduševila prisutne gledatelje. Nakon završenog koncerta, uslijedila je večera i zajedničko druženje svih sudionika uz taktove pjesama lokalnog sastava.

Ivan Semenjuk

Sudjelovanje „Karpata“ Lipovljani u projektu „ERASMUS KA229“

Osnovna škola Josipa Kozarca Lipovljani nositelj je projekta „ERASMUS KA229 - kreativni čitatelji“. Budući se radi o međunarodnom projektu, a u ovoj školi izučavaju se manjinski jezici: češki, slovački i ukrajinski, u predstavljanju osnovne škole uzeli su učešće i pripadnici spomenutih nacionalnih manjina. Nositelj projekta i pravni zastupnik je ravnateljica ove škole Mirjana Faltis, a u projektni tim ušao je i dio učitelja i učiteljica osnovne škole.

Projekt se provodi u vremenu od 1. rujna 2019. do 31. kolovoza 2021. godine s ciljem poticanja kreativnog pristupa lektiri na materinjem jeziku te razmjeni iskustava dobre prakse sa školama partnerima. Ostali partneri u provođenju ovoga projekta su Zakladna škola iz Opave - Češka Republika, Dfimotiko Pefkon iz Grčke, Saldus novada pasvaldibas Druvas vidusskola iz Latvije, te OOU Lazo Angelovski iz Republike Sjeverne Makedonije.

U vremenu od 14.-18. rujna ove godine, domaćin provođenja projekta bila je Osnovna škola Josipa Kozarca Lipovljani u kojemu su sudjelovali učesnici iz ove četiri države. U sklopu provođenja projekta u Hrvatskoj, kao završna točka, 17. listopada održano je

zajedničko druženje svih sudionika programa u Društvenom domu Lipovljani. Prema programu voditeljice programa, KPD Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani su zajedno sa Maticom Slovačkom, Češkom besedom i domaćim hrvatskim KUD-om „Lipa“ Lipovljani prezentirali svoj štand s nacionalnim obilježjima (nacionalna jela, nošnje i dr.), a izveli su i kraći kulturni program iz svoga repertoara. Mlada plesačka skupina „Karpata“ tom se prigodom predstavila ukrajinskim nacionalnim plesom „Kozáčok“, za koji je bila nagrađena velikim pljeskom.

Ivan Semenjuk

Nastup KPD Ukrajinaca „Karpati“ u Sremskoj Mitrovici

Društvo za njegovanje ukrajinske kulture iz Sremske Mitrovice ove godine obilježava 40 godina svoje kulturne djelatnosti. Tim povodom 22. rujna organizirali su u gradskom kazalištu „Dobrica Milutinović“ svečani koncert. Bila je to prilika promocije ukrajinske kulture od strane svih uzrasta domaćeg društva. Program su otvorili najmlađi članovi domaćina. Skupu su se obratili i pozdravili sve prisutne predsjednik domaćeg društva, predstavnik Gradske uprave grada Sremska Mitrovica i veleposlanik Ukrajine u Srbiji. U nastavku programa, nastupila je najstarija pjevačka

skupina izvodeći izvorne ukrajinske pjesme. U programu su se naizmjenice predstavili omladinski folklorni sastav, potom dječji zbor „Vivak“, folklorna grupa veterana i solo pjevačica Anja Leščuk.

Kao gosti, sudjelovali su pjevačka skupina KPD Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani i ukrajinska pjevačka skupina „Verhoveni“ iz Gradiške (BiH) koji su otpjevali po tri ukrajinske narodne pjesme. Program je zatvorila svojim izvođenjem ukrajinskog narodnog plesa „Hopak“ domaća omladinska folklorna skupina.

Ivan Semenjuk

Козацтво України

Тема козацтва займає велике місце в українській і зарубіжній історіографії. Відзначимо деякі головні положення сучасних інтерпретацій. Козаки були членами військових, переважно українських і російських етнічних груп, які виникли з кінця 15 століття на Чорноморських степах, районі південного Дніпра і Дону, утворюючи військову протиосманську оборону, а також наступальну військову провінцію. «Основним заняттям козаків була військова справа: охорона й патрулювання торгових шляхів, морські рейди на козацьких човнах Чайках проти турецького флоту в Криму та Чорному морі, захист українських земель від татарських «полювань на рабів», участь у військових кампаніях сусідніх володарів та захист кордонів сусідніх держав.

Як зазначає український історик Олександр Бойко, «вперше термін «козак» згадується у Початковій монгольській хроніці (1240 р.). У перекладі з тюркських мов він означає «одинокий», «схильний до завоювання». Пізніше у XVI ст. цей термін зустрічається у словнику половецької мови «Кодекс Куманікус» (1303 року) та в одному додатку до грецького збірника житій святих «Синаксаря». Цікаво, що слово «козак» вживалося для позначення полярних рольових функцій: «страж» і «розбійник».

Українські експерти стверджують, що козацька культура має свої корені не пізніше періоду Київської Русі, коли південь Русь-України та Московського князівства перебували в постійних конфліктах з різними євразійськими народами.

Зокрема, Бойко наголошує, що «проблема появи та формування козацької верстви й досі є дискусійною. Перші спроби її розв'язання були зроблені ще на початку XVII ст., коли польські історики намагалися вивести козацький родовід із самоназви, тобто зі слова «козак». Зокрема, польсько-литовський хроніст М. Стрийковський вважав, що козаки походять від стародавнього ватажка «Козака», який вдало боровся з татарами. З часом вирішення цієї проблеми стало більш науковим. Поступово викристалізувалася низка версій, що пояснюють походження козацтва».

Цих теорій багато і кожна з них має своє пояснення. Наприклад, «хозарська» теорія заснована на ототожненню козаків з давніми народами степу козарами, або хозарами, поки, скажімо, «черкаська» вважає, що виникнення козацтва - один з наслідків процесу міграції у

Подніпров'я черкесів (черкасів), які до того проживали у Тмутаракані. Крім цих двох теорій існують «Чорно-клобуцька», «Татарська», «Автохтонна», «Болохівська», «Бродницька», «Уходницька», «Захисна» та «Соціальна», і в кожній з них є інше пояснення про погодження козаків. Крім того, Бойко стверджує що, «жодна з цих теорій не може самостійно пояснити всю складність виникнення та формування козацтва, оскільки кожна з них базується на якомусь одному чиннику із економічної, етнічної, воєнної чи соціальної сфер. Водночас більшість з них містить раціональні зерна, синтез яких дає можливість наблизитися до правильної відповіді».

За даними Енциклопедії історії України, «виникнення козацтва на українських землях в 15 столітті було цілком закономірним, оскільки в ту добу прадавні українські землі становили собою складову «кордону», що розділяв світи осілого землеробського населення і степових кочівників. Наявність типологічно подібних явищ у Болгарії, Угорщині, Трансильванії, Волощині та Росії свідчить про певну логіку поступу процесів самоорганізації «вільних» - не обмежених державою правовими нормами - людностей».

Багато українців, що мігрували через польські репресії, все частіше шукають свободи в XVI-XVII століттях і оселяються в південній Україні, тобто в занедбаному українському степі, де існує небезпека постійних нападів татарських орд, які розграбували ці райони. Татарський центр був на той час на берегах Кримського півострова. У цих областях українці організували певний державний устрій і створювали умови життя, але перебували в постійній небезпеці від вторгнення. Ті жителі Південно-Східної України з часом придбали назву «Запорожці» і трохи пізніше назву, відому всьому світу - «Козаки». У майбутньому вони відіграватимуть дуже важливу роль в українській історії, тобто у створенні незалежної української держави.

Військовий та адміністративний центр козацтва була Запорізька Січ - військовий табір, розташований у Запоріжжі на річці Дніпро, який існував із середини XVI ст. до 1775-го року. Складовою частиною українського козацтва є козацтво Донеччини, історії якого присвячено дослідження сучасних українських вчених, переклади праць яких увійшли до збірника перекладів хорватською мовою Istočna Ukrajina.

Іван Боначич, дипломат україністики

Леся Українка – гордість і велич України

В українському та зарубіжному літературознавстві створено великий науковий фонд, який всебічно висвітлює життєвий шлях і творчість видатної поетеси. Зупинимося на деяких працях.

Як зазначає Олена Онуфрієнко, біографія Лесі Українки вивчалась, досліджувалась впродовж десятиліть із різних точок зору: революційно- демократичної, громадської діяльності, дворянського походження, художньо- документальної біографії і подібне. Наявність різних модифікацій біографії Лесі Українки не виключає, а вимагає створення наукової біографії, яка передбачає розроблення і теоретичну систематизацію об'єктивних і наукових знань про життєдіяльність поетеси, опис, пояснення феномену Лесі Українки на основі буттєвих, філософських, естетичних, художніх закономірностей нею сформованих, і в межах яких вона себе реалізувала. Щоб зрозуміти цей феномен, треба визначити деякі особливості з життя і творчості поетеси.

Нагадаємо, що справжнє ім'я було Лариса Петрівна Косач. Вона народилася 25 лютого 1871 року в містечку Новограді-Волинському. Коли їй було 12 років, захворіла на туберкульоз кісток. Тому Леся не змогла ходити до школи, не вчилася у жодному навчальному закладі, але вона виховувалася в культурному українському середовищі, де завжди панував дух національних традицій і прагнення до знань. Отже, вона здобула глибокі й різносторонні знання; розмовляла французькою, німецькою, англійською, російською та польською мовами. Окрім того, вона добре знала грецьку, латинську, болгарську, італійську, іспанську, грузинську мову, що дало їй змогу спілкуватися з книгами іноземних авторів. Новоград-Волинський, Луцьк, Ковель, село Колодяжне, в якому з 1882 року стала постійно мешкати сім'я Косачів – місця, які дали їй найосновніше: відчуття батьківщини, народу, його традицій і віри. Тому не дивно, що все життя збирала Леся твори народної поезії. Фольклор Волині вводив Лесю в незвичайний, химерний світ української міфології з її пресонажами – мавками, перелесниками, русалками та іншими.

Псевдонім Леся Українка, що дуже швидко набув символічності, номінативно закріплювалось третє відродження України та її літератури. У книзі Художня Література України: від міфів до модерної реальності, Михайло Наєнко каже, що з іменем України як псевдонімом на рубежі XIX – XX ст. публікували свої твори щонайменше вісімнадцять письменників та істориків. Їх ніхто не нав'язував цього псевдоніму, вони свідомо брали його з єдиною метою: утверджувати Україну в умовах імперського тиску на неї. Вирішальну роль при псевдонімі Петрівни Косач-Квітки зіграло одне: масштаб таланту поетеси. Зрівнятися з

ними у ті часи просто не було кому, через що Франко й назвав її єдиною мужчиною на всю новочасну соборну Україну.

На рубежі XIX-XX століть псевдонім Леся Українка найбільше роздратування викликав у жандармів. Ця традиція перейшла була і в настрої радянської жандармерії. В 1913 році багатотисячну похоронну процесію, що супроводжувала труну поетеси від київського залізничного вокзалу до Байкового цвинтаря, тримали під пильним оком десятки поліцейських.

Література українського модерну має чимало аналогій з модерном хорватським, на що звертали увагу славісти. Як зазначає А. Флакер, «бажаючи посилювати національну свідомість «ілірською», південно-слов'янською або загальнослов'янською, хорватські гуманісти першої половини XIX століття виконали порівняно велике діло ознайомлення хорватської громадськості з культурними й літературними надбанням слов'янських літератур західних і східних слов'ян». А. Флакер зробив висновок, що «Модерна хорватська література свої моделі шукала на іншому місці, було в розвинених європейських літературах на заході, було у вершинах російського реалізму або в адекватних рухах і явищах польської і чеської літератур; після більшовицької революції під поняттям радянської літератури стали розуміти майже виключно російську літературу, тож переклади з української літератури з'являлися в Хорватії тільки спорадично, а інформувала про неї переважно націоналістична преса. Проте, саме модерна українська література в творах Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Коцюбинського, а потім і бажанням українських неокласиків і українського авангарду, а і у сучасних українських поетів, пододала власне свою запізнілість відносно інших європейських літератур, записуючи явища споріднені модерному розвитку інших літератур середньої і східної Європи, значить і літератури хорватської. Тому вважаємо оці записки про ставлення хорватської літератури до української в XIX столітті одночасно і заклик виправити пропуски, що трапилися з розвитку хорватської літературної культури».

Спостереження відомого славіста не втрачають свого значення і для сучасного літературознавства. На потребу порівняльного вивчення окремих періодів української і хорватської літератур вказують і славісти Кафедри української мови і літератури Філософського факультету Загребського університету.

У представленій дипломній роботі, керуючись настановами української і хорватської славістики, зроблено спробу вказати на багатство творчої спадщини Лесі Українки, яка дає великий матеріал для компаративних досліджень в українській і хорватській літературах, зокрема, доби модерну.

Аніта Главан, дипломант україністики

¹ Олена Онуфрієнко. «Віхи життєтворчості Лесі Українки в контексті наукової біографії модерного автора межі століть». Ужгород, Науковий вісник Ужгородського університету, 2016. – С. 205.

² Ширше про це у книзі: Євген Пащенко. (упор.) Hrvatska/Ukrajina. Kulturne veze od Jadrana do Dnjeptra / Хорватія/Україна. Культурні зв'язки від Адріатики до Дніпра. Biblioteka Relations, Zagreb, 1996. – С.307.

³ Там само. – С.322, 323.

⁴ Див.: Jevgenij Pašcenko. Ukrajinsko-hrvatske književne poredbe. Split, 2010.

Леся Українка – гордість і велич України

Леся Українка

Надія (перша поезія Лесі Українки)

Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна:
Надія вернутись ще раз на Вкраїну,
Поглянути ще раз на рідну країну,
Поглянути ще раз на синій Дніпро, –
Там жити чи вмерти, мені все одно;
Поглянути ще раз на степ, могилки,
Востаннє згадати палкі гадки...
Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна.

**Вечірня година
(коханій мамі. Леся Українка)**

Уже скотилось із неба сонце,
Заглянув місяць в моє віконце.
Вже засвітились у небі зорі,
Уже заснуло, заснуло й горе.
Вийду в садочок та погуляю,
При місяченьку та й заспіваю.
Як же тут гарно, як же тут тихо,
В таку годину забудеш лихо!
Кругом садочки, біленькі хати,
І соловейка в гаю чувати.
Ой, чи так красно в якій країні,
Як тут, на нашій рідній Волині!
Ніч обгорнула біленькі хати,
Немов маленьких діточок мати,
Вітрець весняний тихенько дише,
Немов діток тих до сну колише.

Лариса Косач з братом Михайлом, 1881 рік

VUKOVAR, HRVATSKA

DONECK, UKRAJINA